

OBČINA
SLOVENSKA BISTRICA
O b č i n s k i s v e t

5. redna seja občinskega sveta
dne 11. julij 2019

Gradivo za 5. točko dnevnega reda

ZADEVA: Prijava projekta »RACEforLIFE« na razpis v okviru programa LIFE in pogodba o poslovnem sodelovanju

Poročevalka: mag. Monika Kirbiš Rojs, vodja Oddelka za gospodarstvo

**O B Č I N A
SLOVENSKA BISTRICA**

O b č i n s k a u p r a v a
Oddelek za gospodarstvo

Kolodvorska ulica10, 2310 Slovenska Bistrica

telefon: h.c. + 386 2 / 843 28 00, 843 28 30 fax: + 386 2 / 81 81 141 e-mail: obcina@slov-bistrica.si
uradna spletna stran <http://www.slovenska-bistrica.si>

Številka: 033-16/2019

Datum: 24.06.2019

**O B Č I N A
SLOVENSKA BISTRICA**
O b č i n s k i s v e t

ZADEVA: Prijava projekta »RACEforLIFE« na razpis v okviru programa LIFE in pogodba o poslovnem sodelovanju

I. PREDLAGATELJ

Župan dr. Ivan Žagar

II. DELOVNO TELO, PRISTOJNO ZA OBRAVNAVO

Odbor za gospodarstvo in proračun

III. PRAVNE PODLAGE ZA SPREJEM:

- Statut Občine Slovenska Bistrica (Uradni list RS, št. 55/10),
- Poslovnik občinskega sveta (Uradni list RS, št. 55/10).

IV. NAMEN IN CILJI

Projekt 'RACEforLIFE': *Obnovitveni ukrepi za ohranitev ogroženih vrst v krajinskem parku (KP) Rački ribniki-Požeg* (v nadaljevanju: projekt) se prijavlja na program LIFE, t.j. je finančni instrument, ki ga upravlja in financira Evropska komisija. Program je namenjen izključno ukrepom na področju varstva okolja, ohranjanja narave ter blaženja in prilagajanja

podnebnim spremembam. Projekti so praviloma umeščeni v območje Nature2000 in so usmerjeni v izvedbo aktivnosti, ki podpirajo t.i. kvalifikacijske vrste (ogrožene, redke).

Poglavitni **cilji** projekta 'RACEforLIFE' so naslednji:

1. Obnova ribnikov (obnovitev brežin, čiščenje mulja, obnova vtočno-iztočnih objektov) in ureditev poti, gradnja dodatnega pomola.
2. Ureditev ustreznih podlag za izbor upravljavca (noveliran akt o ustanovitvi, plan upravljanja, izbran upravljavec). Glede na to, da gre za naravovarstveno območje državnega pomena, je v kar največjem interesu MOP, da se to izpelje.
3. Edukacijske vsebine (interpretacijska centra, gradiva, razstava, oznake v in izven krajinskega parka, pomol; strokovni in drugi dogodki v gradu, vezani na projekt).

V projektu želimo doseči naslednje **rezultate**:

- Izboljšati stanje habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst (gradbena obnovitvena dela na 8 ribnikih)
- Doselitev hrošča ovratniški plavač (to je zahteva države za to območje Nature2000)
- Priprava načrta upravljanja z vodnimi površinami, gozdom, mejicami oz. za celotno območje Natura2000 območje
- Določitev stalnega upravljavca krajinskega parka
- Vzpostaviti in izboljšati stopnjo poznavanja biotske pestrosti
- Spremljanje ekološkega stanja okolja
- Možnost razvoja blagovne znamke, npr. »Oaza miru«
- Sodelovanje ključnih lokalnih deležnikov za trajnostno upravljanje s habitatom
- Razvoj priljubljene rekreacijske destinacije s potencialom za lokalne ponudnike (izposoja koles, dejavnosti ipd.)
- Tematska oživitev dela gradu (večanje števila obiskovalcev in šolskih skupin)
- Spodbuditi doživljanja narave skozi interpretacijo v vzgojno izobraževalne programe osnovnih šol in drugih medgeneracijskih skupin
- Vzpostavitev informacijske infrastrukture (interpretacijski center v gradovih Rače in stari gasilski dom Spodnja Polskava)
- Ureditev označb in interpretacijskih vsebin na terenu
- Organizirati letni dogodek (vsaj 4) za promocijo strokovnih vsebin in popularizacijo krajinskega parka

Tabela: Predvideni partnerji in aktivnosti v projektu

Naziv partnerja in glavna kontaktna oseba	Aktivnosti operacije
LIMNOS d.o.o. (Alenka Mubi Zalaznik)	Vodi komunikacijo, prijavo in administrativno ter finančno vodenje projekta; hidrologija ribnikov ter sonaravne metode čiščenja in zadrževanja vode; postopki pridobivanja dovoljenj in soglasij, projektiva
Občina Rače Fram	Ureditev interpretacijskega centra (v Račkem gradu). Nadzor gradbenih del, sodelovanje pri organizaciji dogodkov; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP
Občina Slovenska Bistrica (mag. Monika Kirbiš Rojs)	Ureditev interpretacijskega centra (v GD Sp.Polskava). Sodelovanje pri organizaciji dogodkov; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP
Društvo ljubiteljev botanike in mineralov Atropa (Roman Hergan)	Upravljavec KP, sodelovanje pri razvoju načrta upravljanja in poslovnega načrta; sodelovanje pri organizaciji dogodkov; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP

Društvo za proučevanje ptic in varstvo narave (Milan Vogrin)	Svetovanje o vrstah v KP, projektni monitoring vrst (ptice, dvoživke, kačji pastirji); poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP; usposabljanje in izobraževanje
Zavod za inovativnost in podjetništvo (Janja Viher)	Zasnova interpretacijskih centrov, podpora upravljavcu pri razvoju marketinškega in poslovnega načrta ter izvedbe potrebnih dogodkov; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP
Nacionalni inštitut za biologijo (Al Vrezec)	Svetovanje o vrstah v KP (vodni hrošči), gojitev in doselitev primerkov, projektni monitoring vrst; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP; usposabljanje in izobraževanje
Zavod Symbiosis (Jana Kus Veenvliet)	Zasnova interpretacijskih centrov, sodelovanje pri planu upravljanja; Svetovanje o invazivnih vrstah v KP, upravljanje invazivnih vrst; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP; usposabljanje in izobraževanje
ZRC SAZU Biološki inštitut J. Hadžija (Filip Kuzmič)	Svetovanje o rastlinskih vrstah v KP, projektni monitoring vrst; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP; usposabljanje in izobraževanje
Pavčnik d.o.o (Jože Pavčnik)	Projektant in izvajalec gradbenih del

Predvideno trajanje projekta je 6 let.

V. *FINANČNE POSLEDICE*

Celotna vrednost projekta je 6.735.945 evrov.

Predvideni delež finančne udeležbe občine Slovenska Bistrica znaša 205.440 EUR (oprema informacijskega centra v GD, komunikacija, promocija lokacije in dogodkov). Od tega mora občina zagotoviti lastni 20 % delež, kar znaša skupno 41.088 EUR (v povprečju 6.848 EUR na leto).

VI. *PREDLOG SKLEPA*

Občinskemu svetu predlagamo, da se seznanijo s projektom in pogodbo o poslovnem sodelovanju, o tem razpravlja in sprejme naslednji

SKLEP

Občinski svet občine Slovenska Bistrica se je seznanil s projektom 'RACEforLIFE' in osnutkom pogodbe o poslovnem sodelovanju med projektnimi partnerji.

S spoštovanjem,

mag. Monika Kirbiš Rojs,
vodja oddelka za gospodarstvo

Priloge:

- Pogodba o poslovnem sodelovanju
- Prijavnica projekta
- Predstavitev projekta

LIMNOS PODJETJE ZA APLIKATIVNO EKOLOGIJO D.O.O. (v nadaljnjem besedilu vodilni partner)

Davčna številka vodilnega pogodbenega partnerja: SI63198991

Matična številka vodilnega pogodbenega partnerja: 5834112000

Transakcijski račun vodilnega pogodbenega partnerja: SI56 0510 0801 4121 252, odprt pri Abanki d.d., Slovenska cesta 58, 1000 Ljubljana

in

OBČINA RAČE FRAM (v nadaljnjem besedilu: pogodbeni partner 1)

Davčna številka pogodbenega partnerja: XXX

Matična številka pogodbenega partnerja: XXX

Transakcijski račun pogodbenega partnerja: XXXXX)

in

OBČINA SLOVENSKA BISTRICA (v nadaljnjem besedilu: pogodbeni partner 2)

Davčna številka pogodbenega partnerja: SI 49960563

Matična številka pogodbenega partnerja: 5884250000

Transakcijski račun pogodbenega partnerja: IBAN SI56 0131 3010 0009 691

in

DRUŠTVO LJUBITELJEV BOTANIKE IN MINERALOV ATROPA (v nadaljnjem besedilu: pogodbeni partner 3)

Davčna številka pogodbenega partnerja: xxxx

Matična številka pogodbenega partnerja: xxxx

Transakcijski račun pogodbenega partnerja: xxxxxx

in

DRUŠTVO ZA PROUČEVANJE PTIC IN VARSTVO NARAVE v nadaljnjem besedilu: pogodbeni partner 4)

Davčna številka pogodbenega partnerja: xxxx

Matična številka pogodbenega partnerja: xxxx

Transakcijski račun pogodbenega partnerja: xxxxxx

in

ZAVOD ZA INOVATIVNOST IN PODJETNIŠTVO v nadaljnjem besedilu: pogodbeni partner 5)

Davčna številka pogodbenega partnerja: xxxx

Matična številka pogodbenega partnerja: xxxx

Transakcijski račun pogodbenega partnerja: xxxxxx

in

NACIONALNI INSTITUT ZA BIOLOGIJO v nadaljnjem besedilu: pogodbeni partner 6)

Davčna številka pogodbenega partnerja: xxxx

Matična številka pogodbenega partnerja: xxxx

Transakcijski račun pogodbenega partnerja: xxxxxx

in

ZAVOD SYMBIOSIS so.p. v nadaljnjem besedilu: pogodbeni partner 7)

Davčna številka pogodbenega partnerja: 27918351

Matična številka pogodbenega partnerja: 1806963000

Transakcijski račun pogodbenega partnerja: SI56 6100 0001 2665 540 odprt pri xxxxx

in

ZRC SAZU BIOLOŠKI INŠTITUT J. HADŽIJA v nadaljnjem besedilu: pogodbeni partner 8)

Davčna številka pogodbenega partnerja: xxxx

Matična številka pogodbenega partnerja: xxxx

Transakcijski račun pogodbenega partnerja: xxxxxx

in

PAVČNIK D.O.O v nadaljnjem besedilu: pogodbeni partner 9)

Davčna številka pogodbenega partnerja: xxxx

Matična številka pogodbenega partnerja: xxxx

Transakcijski račun pogodbenega partnerja: xxxxxx

(v nadaljnjem besedilu: pogodbene stranke)

sklenejo

**AKT O SKUPNEM NASTOPANJU IN POSLOVNEM SODELOVANJU PRI PRIPRAVI IN IZVEDBI
PROJEKTA PROGRAMA LIFE: Obnovitveni ukrepi za ohranitev ogroženih vrst v KP Rački ribniki-
Požeg
(kratica: RACEforLIFE)**

1. člen
(predmet pogodbe)

Pogodbene stranke s to pogodbo ustanovljajo pogodbeno partnerstvo z namenom sodelovanja in priprave projekta v okviru programa Evropske Komisije LIFE in s tem povezanim razpisom Ministrstva za okolje in prostor (v nadaljnjem besedilu: projekt).

Akt o pogodbenem sodelovanju je sklenjen pod odložnim pogojem, da bo projekt izbran na predmetnem javnem razpisu programa LIFE v letu 2019/2020.

S to pogodbo pogodbene stranke poleg ustanovitve pogodbenega partnerstva uredijo tudi medsebojne pravice in obveznosti, ter se dogovorijo o načinu delitve sredstev ustanovljenega pogodbenega partnerstva.

2. člen
(odgovornost pogodbenih partnerjev)

Pogodbene stranke se dogovorijo, da bo vodilni partner upravičenec po pogodbi o izvajanju projekta RACEforLIFE oziroma vodilni partner ter vodja pogodbenega partnerstva (prijavitelj na javni razpis). V okviru te naloge bo prevzel odgovornost upravitelja sredstev, ki jih pogodbeno partnerstvo prejme od financerjev projekta (Evropske Komisije in Ministrstva za okolje in prostor RS; v nadaljevanju: financerja). V okviru te naloge bo v imenu pogodbenega partnerstva prvi odgovoren tudi za izvršitev obveznosti po tej pogodbi in Pogodbi o izvajanju projekta, ki jo bo na podlagi javnega razpisa iz 1. člena te pogodbe sklenil s financerji.

Vodilni partner in pogodbeni partnerji so dolžni upoštevati vsa navodila financerjev, kot bodo sledila iz pogodb o financiranju.

Vodilni partner je odgovoren za zastopanje pogodbenih strank in za komunikacijo s financerji. Vse pogodbene stranke pri tem v popolnosti sodelujejo kot je navedeno v navodilih financerjev (pogodbah o financiranju)

3. člen
(terminski plan izvedbe nalog)

Pogodbene stranke se s to pogodbo dogovorijo o osnovni delitvi del pri izvedbi operacije po naslednjem načrtu:

Aktivnost	Partner	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Pripravljalne aktivnosti								
Srečanja z vsemi ciljnim skupinami	vsi partnerji							
Identifikacija netočkovnih virov onesnaženja (kmetijstvo)	Limnos							
Opredelitev in izvedba postopkov za novelacijo akta o upravljanju, plana upravljanja in izbora upravljavca	Limnos, Občini RF in SB, Symbiosis, ZIPIE, Atropa							
Identifikacija potrebnih postopkov za upravljanje z invazivnimi vrstami	Symbiosis							
Varstvene aktivnosti								
Rekonstrukcija 8 ribnikov (gradbena dela) in nadzor	Pavčnik, Občina RF, Društvo, NIB, ZRC							
Študija vrst (prisotnost, habitatov, grožnje)	Društvo, NIB, ZRC							
Gojenje ovratnega hrošča in doselitev v KP	NIB							
Aktivno upravljanje z območjem parka	Atropa; podpora vseh partnerjev							
Aktivnosti monitoringa								
Monitoring vrst (opazovanje)	Društvo, NIB, ZRC							
Aktivnosti osveščanja								
obnovitev oznak, tudi izven KP	Občina RF; vsi partnerji							
spletna stran, družbeni mediji za prepoznavnost in promocijo lokacije	Atropa; vsi partnerji							
Delavnice za vse ciljne skupine, vodeni ogledi	društvo Atropa							
Razvoj učnih materialov in postavitve info centra (stalna razstava in predstavitveni prostor) v Račkem gradu in razstava v GD Spodnja Polskava	Atropa; podpora vseh partnerjev							
Dogodki: letni regionalni dogodek na Račah, strokovni posveti in delavnice	Atropa; podpora vseh partnerjev							
Vodenje projekta	Limnos							

Rok za izvedbo vseh pogodbenih obveznosti, je 6 let od podpisa pogodbe med vodilnim partnerjem in financerji oz. kot bo opredeljeno v pogodbah o financiranju. Vsi pogodbeni partnerji so zavezani pogodbene obveznosti izpolniti v rokih dogovorjenih s terminskim planom iz te točke.

4. člen
(sestava in naloge)

Pogodbene stranke se dogovorijo o delitvi izvedbe aktivnosti operacije in delitvi sredstev po aktivnostih, ki jih bo financiral naročnik, in sicer na naslednji način:

Naziv partnerja in glavna kontaktna oseba	Aktivnosti operacije (podrobnosti v tabeli čl. 3)	Višina upravičenih stroškov v EUR (brez DDV)
LIMNOS d.o.o. (Alenka Mubi Zalaznik)	Vodi komunikacijo, prijavo in administrativno ter finančno vodenje projekta; hidrologija ribnikov ter sonaravne metode čiščenja in zadrževanja vode; postopki pridobivanja dovoljenj in soglasij, projektiva	Določimo po izdelavi popisov del
Občina Rače Fram (?)	Ureditev interpretacijskega centra (v Račkem gradu). Nadzor gradbenih del, sodelovanje pri organizaciji dogodkov; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP	
Občina Slovenska Bistrica (mag. Monika Kirbiš Rojs)	Ureditev interpretacijskega centra (v GD Sp.Polskava). Sodelovanje pri organizaciji dogodkov; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP	
Društvo ljubiteljev botanike in mineralov Atropa (Roman Hergan)	Upravljaavec KP, sodelovanje pri razvoju načrtu upravljanja in poslovnega načrta; sodelovanje pri organizaciji dogodkov; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP	
Društvo za proučevanje ptic in varstvo narave (Milan Vogrin)	Svetovanje o vrstah v KP, projektni monitoring vrst (ptice, dvoživke, kačji pastirji); poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP; usposabljanje in izobraževanje.	
Zavod za inovativnost in podjetništvo (Janja Viher)	Zasnova interpretacijskih centrov, podpora upravljavcu pri razvoju marketinškega in poslovnega načrta ter izvedbe potrebnih dogodkov; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP.	
Nacionalni inštitut za biologijo (Al Vrezec)	Svetovanje o vrstah v KP (vodni hrošči), gojitev in doselitev primerkov, projektni monitoring vrst; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP; usposabljanje in izobraževanje.	
Zavod Symbiosis (Jana Kus Veenvliet)	Zasnova interpretacijskih centrov, sodelovanje pri planu upravljanja; Svetovanje o invazivnih vrstah v KP, upravljanje invazivnih vrst; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP; usposabljanje in izobraževanje.	
ZRC SAZU Biološki inštitut J. Hadžija (Filip Kuzmič)	Svetovanje o rastlinskih vrstah v KP, projektni monitoring vrst; poročanje vodilnemu partnerju, promocija KP; usposabljanje in izobraževanje.	
Pavčnik d.o.o (Jože Pavčnik)	Projektant in izvajalec gradbenih del	

Vsaka pogodbeni stranka sama odgovarja za morebitna znižanja zneska njegovega financiranja s strani financerjev, v kolikor bi do tega prišlo zaradi krivdnega ravnanja te pogodbeni stranke.

V izogib temu, se vsaka pogodbeni stranka zaveže voditi vso ustrezno dokazno dokumentacijo, kot so računi, preglednice navzočnosti na delu, dokumente za obračun stroškov itd. Vsa dokumentacija mora biti pregledna, natančna in resnična.

5. člen
(seznanjenost z obveznostmi)

S podpisom te pogodbe pogodbene stranke potrjujejo, da so seznanjene in se strinjajo z obveznostmi, ki izhajajo iz te pogodbe in prijavnih dokumentacij projekta, ter se bodo po njih ravnale. S podpisom pogodbene stranke tudi potrjujejo, da so seznanjene s finančnim načrtom operacije ter navodili iz razpisne dokumentacije (v nadaljevanju: navodila), ki sta sestavni del te pogodbe, ter se zavedajo, da se morajo po njih ravnati.

Pogodbene stranke se zavezujejo, da bodo obveznosti po tej pogodbi izpolnjevale v skladu z določili te pogodbe ter navodili.

Pogodbene stranke se zavezujejo, da bodo:

- obveznosti, ki jih prevzemajo s to pogodbo, izpolnjevale v skladu z določili in sestavnimi deli te pogodbe ter aktivnosti operacije izvedle strokovno in vestno,
- sodelovale pri izvedbi operacije na način in v obsegu, kot izhaja iz predhodnega člena in kot je dogovorjeno in opredeljeno v vlogi na javni razpis,
- pri porabi odobrenih sredstev ravnale skladno z načelom gospodarnosti, ekonomične porabe sredstev in učinkovitosti,
- sredstva, pridobljena po tej pogodbi, porabile namensko in izključno za izvajanje aktivnosti operacije, ki so predmet te pogodbe,
- zagotovile varstvo osebnih podatkov udeležencev v skladu z določili zakonodaje, ki ureja varstvo osebnih podatkov.

Vsak posamezni partner odgovarja za škodo, ki bi morebiti nastala zaradi nepravilnega ali nezakonitega izpolnjevanja njegovih obveznosti. Vodilni partner prevzema odgovornost za postopek prijave in izvajanja celotnega projekta, ostali partnerji pa so odgovorni vsak za svoj vsebinski in vrednostni del projekta.

6. člen
(plačila sredstev pogodbenim partnerjem)

Račune v obliki zahtevkov izstavlja vodilni partner oz. se plačila izvajajo preko vodilnega partnerja. Ta se zaveže, da bodo plačila pogodbenim partnerjem za delež izvedenih del nakazal v 8 delovnih dneh.

Vsi ponudniki so seznanjeni s plačilnimi pogoji omenjenega naročila in financerjev.

7. člen
(načela dobre prakse)

Da bi zagotovile tekoče izvajanje operacije, se pogodbene stranke zavezujejo, da bodo delovale v skladu z načeli dobre partnerske prakse, ki so:

- vse pogodbene stranke so seznanjene z javnim razpisom in razpisno dokumentacijo ter navodili in razumeti svojo vlogo v operaciji;
- vse pogodbene stranke so seznanjene z vzorcem pogodb o financiranju in razumejo svoje obveznosti; pogodbeni partnerji s podpisom te pogodbe pooblastijo vodilnega partnerja, da odda projekt in podpiše pogodbo o izvajanju projekta s financerji;
- vse pogodbene stranke s podpisom te pogodbe izjavljajo, da so seznanjene z navodili financerjev in pogoji razpisa; ter tudi merili za dodelitev javnega naročila in z njimi v celoti soglašajo;
- vsi gospodarski subjekti, ki so partnerji te skupne ponudbe, sprejemajo vse obveznosti iz dogovorov med nosilcem posla (vodilnim partnerjem) in financerji.

Pogodbene stranke potrjujejo in jamčijo, da so financerje ob prijavi seznanile z vsemi dejstvi in podatki, ki so jim bili znani ali bi jim morali biti znani in ki bi lahko vplivali na odločitev financerjev o sklenitvi pogodbe o izvedbi projekta ter da so vsi podatki, ki so jih in ki jih bodo posredovale vodilnemu partnerju oz. financerjem tekom izvajanja projekta v zvezi s to pogodbo in pogodbo o financiranju projekta RACEforLIFE resnični in popolni, v nasprotnem primeru se to šteje kot hujša kršitev te pogodbe. Odškodnino in ostale stroške, ki bi zaradi kršitve pogodbe nastali tretjim osebam ali pogodbenim partnerjem, nosi partner, ki je pogodbo kršil.

8. člen
(poslovna skrivnost)

Podpisniki so dolžni ohranjati ustrezno raven zaupnosti izmenjave podatkov in informacij, ki si jih izmenjujejo pri izvajanju del in nalog pri projektu. Podatke, ki so označeni kot poslovna skrivnost ali podatke, ki imajo naravo poslovne skrivnosti bodo podpisniki zaupali svojim zaposlenim samo v obsegu, ki je nujno potreben za izpeljavo zaupanih nalog omenjenih zaposlenih, vse pod pogojem, da jih veže zakonska ali pogodbeno dolžnost skrbnega varovanja zaupanih jim podatkov.

9. člen
(aneks)

Vse morebitne dopolnitve in spremembe te pogodbe stranke določijo z aneksom k tej pogodbi.

Vsebina aneksa mora biti predhodno usklajena s financerji.

10. člen
(razreševanje sporov)

Pogodbene stranke soglašajo, da se bodo medsebojno obveščale o vseh okoliščinah, pomembnih za uresničitev določil te pogodbe. Vsak spor, nesoglasje ali zahtevek, ki izhaja iz te pogodbe ali je v povezavi s to pogodbo, vključno z njeno kršitvijo, prenehanjem ali veljavnostjo, bo dokončno rešen v arbitražnem postopku v skladu z Arbitražnimi pravili Stalne arbitraže pri Gospodarski zbornici Slovenije.

11. člen
(veljavnost pogodbe)

Pogodba začne veljati z dnem podpisa vseh pogodbenih strank in velja do izteka vseh rokov, po katerih je možen nadzor nad pogodbama o izvajanju projekta RACEforLIFE.

Če bi bila katera izmed določb te pogodbe neveljavna ali je ne bi bilo mogoče izpolniti, pogodba ne preneha veljati v preostalih delih. Stranke se dogovorijo, da jo bodo v skladu z načeli vestnosti in poštenja, v kolikor bo to mogoče, spremenile z aneksom k tej pogodbi.

Ta pogodba je sestavljena v enajstih (11) enakih izvodih, od katerih prejme vsaka pogodbeno stranka en (1) izvod. Vodilni partner zadrži dva (2) izvoda.

Vodilni partner:

Organizacija:	LIMNOS d.o.o.
Ime in priimek odgovorne osebe:	Marjana Vrhovšek
Funkcija:	Direktorica
Kraj in datum:	Ljubljana, 14.5.2019
Podpis in žig:	

Pogodbeni partnerji:

Organizacija:	Občina Rače Fram
Ime in priimek odgovorne osebe:	
Funkcija:	
Kraj in datum:	
Podpis in žig:	

Organizacija:	Občina Slovenska Bistrica
Ime in priimek odgovorne osebe:	dr. Ivan Žagar
Funkcija:	župan
Kraj in datum:	Slovenska Bistrica, 19.6.2019
Podpis in žig:	

Organizacija:	Društvo ljubiteljev botanike in mineralov Atropa
Ime in priimek odgovorne osebe:	
Funkcija:	
Kraj in datum:	
Podpis in žig:	

Organizacija:	Društvo za proučevanje ptic in varstvo narave
Ime in priimek odgovorne osebe:	
Funkcija:	
Kraj in datum:	
Podpis in žig:	

Organizacija:	Zavod za inovativnost in podjetništvo
Ime in priimek odgovorne osebe:	
Funkcija:	
Kraj in datum:	
Podpis in žig:	

Organizacija:	Nacionalni inštitut za biologijo
Ime in priimek odgovorne osebe:	
Funkcija:	
Kraj in datum:	
Podpis in žig:	

Organizacija:	Zavod Symbiosis
Ime in priimek odgovorne osebe:	
Funkcija:	
Kraj in datum:	
Podpis in žig:	

Organizacija:	ZRC SAZU Biološki inštitut J. Hadžija
Ime in priimek odgovorne osebe:	
Funkcija:	
Kraj in datum:	
Podpis in žig:	

Organizacija:	Pavčnik d.o.o
Ime in priimek odgovorne osebe:	
Funkcija:	
Kraj in datum:	
Podpis in žig:	

PRILOGE:

Priloga 1: Predmetni javni razpis programa LIFE

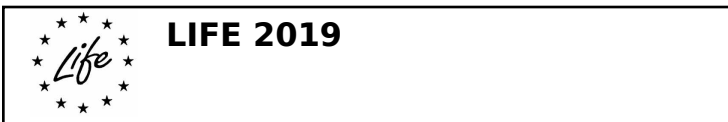
Priloga 2: Vloga RACEforLIFE na javni razpis programa LIFE, z dne 19.6.2019

CONCEPT NOTE

LIFE Nature and Biodiversity

TECHNICAL APPLICATION FORMS

FOR ADMINISTRATION USE ONLY

LIFE19 NAT/SI/000767

LIFE Nature and Biodiversity project application

Language of the proposal:

English (en)

Project title:

Restoration Actions for Conservation of Endangered freshwater species inhabited at Rače ponds

Project acronym:

RACEforLIFE

The project will be implemented in the following Member State(s) and Region(s) or other countries:

Slovenia All regions

Expected start date: 01/09/2020

Expected end date: 31/08/2026

LIST OF BENEFICIARIES

Name of the **coordinating** beneficiary: Limnos Company for applied ecology Ltd

SECTOR

Nature

Coordinating Beneficiary Profile Information

Legal Name	Limnos Company for applied ecology Ltd		
Short Name	LIMNOS	Legal Status	
VAT No	SI63198991	Public body	☐
Legal Registration	5834112000	Private commercial	☒
Registration Date	16/03/1990	Private non- commercial	☐
Pic Number	999678606		
Legal entity is SME	☒		
Employee number	7		

Legal address of the Coordinating Beneficiary

Street Name and No	Požarnice 41		
Post Code	1351	PO Box	
Town / City	Brezovica pri Ljubljani		
Member State	Slovenia		

Coordinating Beneficiary contact person information

Title	Ms.	Function	Project manager
Surname	Mubi Zalaznik		
First Name	Alenka		
E-mail address	alenka@limnos.si		
Department /	-		
Street Name and No	Podlimbarskega 31		
Post Code	1000	PO Box	
Town / City	Ljubljana		
Member State	Slovenia		
Telephone No	38615057472	Fax No	3865057386

Website of the Coordinating Beneficiary

Website	https://www.limnos.si/en/
----------------	---

Brief description of the Coordinating Beneficiary's activities and experience in the area of the

Limnos is an environmental engineering company, specialized in nature conservation, environmental protection; particularly water body pollution prevention and mitigation. The focus is on application of sustainable solutions for protection of water ecosystems, wastewater treatment including non-invasive green technologies for landfill restoration. It is a small-size company, with two PhD, one MSc and six BSc degree employees from biology, geography, civil engineering, project management and agronomy. LIMNOS is a representative of Global Water Partnership in Slovenia and a coordinator of business oriented green environmental consortia. A main commercial focus area of the company's activities is development and application of natural solutions for: a) lake protection with natural remediation measures, b) wastewater treatment (constructed wetlands), c) sewage sludge treatment (reed beds), d) natural remediation of landfills (green vegetation cover and CW for leachate treatment).

Ample past experience and reference projects with lake protection, habitat creation and pollution treatment is a basis for proposed LIFE project coordination. EU project management is a part of company engagement (FP6 and FP7 projects, LIFE ENV project, EUREKA projects), current project portfolio extends to Interreg, commissioned services from UNIDO and GWP MED and national R&D project in the areas of water management (catchment level) and water treatment modelling.

Main reference experience related to current LIFE proposal: significant opus of revitalisation project on idea generation level (for rivers, ponds, lakes and land), delivery of project ideas for selection of optimal solution, elaboration of project documentation (LIFE04 AQUALUTRA); surveillance of construction team; monitoring and optimisation of revitalisation projects (hydropower plant water accumulation). The company

developed own ecologically acceptable flow (QS) method.

SUMMARY DESCRIPTION OF THE PROJECT (To be completed in English)

Description of the conservation issue targeted and the pre-operational context

The project **RACEforLIFE** is aiming to establish **suitable habitats for endangered freshwater plants, animals and habitat types** by an extensive restoration of former intensively managed commercial fishponds in Landscape Park of Rače - Požeg (**Rače ponds; the Park**) and ensure **effective long-term management of the target species**. In the lowland, NE Slovenia fish breeding is a traditional activity, and several fishpond complexes were created centuries ago. **These ponds provided unique habitats** for native freshwater species in the ponds and surrounding forest, also part of the Park today. The biodiversity value of Rače ponds was formally recognised in 1992 when the municipality designated a Landscape Park (484 ha, IUCN category V); which to the present day **did not have a designated manager** of any kind and thus does not achieve its environmental targets. Furthermore, in 2004 the area was designated as a **Natura2000 site SAC Rački ribniki - Požeg (506 ha, area code SI3000257)** as an important area for six species from Annex II of the **Habitats Directive** (animal species *Callimorpha quadripunctaria*, *Graphoderus bilineatus*, *Leucorrhinia pectoralis*, *Barbastella barbastellus* and plant species (*Eleocharis carniolica*, *Marsilea quadrifolia*) and four Annex I habitat types. The status of habitat types: 1) Riparian mixed forests of *Quercus robur*, *Ulmus laevis* and *Ulmus minor* (code 91F0) 2) Alluvial forests with *Alnus glutinosa* and *Fraxinus excelsior* (91E0): remain intact under regional forest authority monitoring; 3) Natural eutrophic lakes with *Magnopotamion* or *Hydrocharition* (code 3150) and 4) Oligotrophic to mesotrophic standing waters with vegetation of the *Littorelletea uniflorae* and/or *Isoëto-Nanojuncetea* (code 3130): habitat quality degraded. In 2013 according to the **EU Bird Directive**, the area was designated as a part of Special Protection Area (SPA) Črete (code SI5000027) - (the Park is part of it) for 26 bird species listed on Annex I.

Despite having been recognised as an area of great biodiversity importance, the area of Rače ponds has been under **significant pressures in the last decades**, which has led to the decline of several species, including **Natura2000 qualification species**:

Graphoderus bilineatus: First record of this species in Slovenia in 1936 in the Park area. Recent species monitoring 2011-2017 revealed population is considered extinct in the Park, but small population is still present in river Mura region, 40 km away. Its conservation status and future prospects in Slovenia is evaluated U2-, "bad and declining". Conservation breeding program and reintroduction plan is part of RACEforLIFE.

Leucorrhinia pectoralis: rare and critically endangered; remaining population in NE Slovenia; Park currently home to unstable population.

Marsilea quadrifolia and Eleocharis carniolica: in decline, presently observed on 2-3 locations in the Park (50% of national population), undefined area; both severely declined on national scale due to unfavourable conditions, particularly habitat loss.

Aythya nyroca: Rače ponds area is holding at least 10% of national population, one of three breeding locations in Slovenia.

Until 2009, most of the ponds were used for intensive fish breeding, which due to the use of fertilizers and large amounts of fish food, **led to eutrophication**. Moreover, for the purposes of fish breeding, water level in the ponds was constantly artificially manipulated, preventing several species of conservation importance from completing their life cycles. Some of the ponds were used for rearing of the non-native *Ctenopharyngodon idella*, which feeds on aquatic vegetation and has contributed to the decline of aquatic plants. **Intensive agriculture** in the Parks' surroundings contributed to the deterioration of water quality and decline of many species. In the past **large-scale, unapproved interventions** were undertaken on the ponds, resulting in the loss of previous connections between the ponds, destruction of aquatic and almost all riparian vegetation and animals and plants from the bottom of the ponds at that time.

In the last 10 years, **fish breeding at some ponds has been less intensive**, mainly because fish breeding became less profitable and due to change of generations of the breeders. Now there is a **window of opportunity to develop a favourable management approach** that will take into account habitat requirements of native freshwater animal and plant species. A **decision of local authorities** to support alignment of fish breeding, nature conservation and visibility of the Park is at peak. Municipality defined the management team leader and agreed to include it into the project.

National Ministry for the Environment fully supports the project, particularly its unique opportunity of aligning the: 1) revitalization works, 2) modernizing act of establishment, preparing a comprehensive management plan, 3) capacity building and placement of Park manager that will align environmental, aquaculture and awareness raising tasks.

Project objectives

1. Population increase of target species (up to 100%) by habitat restoration of degraded water ecosystems on 9 fishponds (out of 11; 90% of total water Park area) to secure control over the water regime, create natural landscape structures, mitigate alien species:
 - Ensure effective conservation of *Graphoderus bilineatus* by reintroduction from a stronger Croatian population. Conservation breeding program and reintroduction plan important for species survival on national and regional level
 - Increase bird-nesting population of *Aythya nyroca* (by 50 to 100%)
 - Increase of population of *Leucorrhinia pectoralis* within the Park, incl. new forest area
 - Improve conservation status of *Marsilea quadrifolia* by relocating to several locations within the Park
 - Improve conservation status of *Eleocharis carniolica* (incl. in new forest area) by relocating to several locations within the Park
- 2. Enlarge habitat** by 0,9 ha (base for future purchase process definition); relevant for *Leucorrhinia pectoralis*, *Graphoderus bilineatus* and *Eleocharis carniolica*
- 3. Improve connectivity** between the Park and existing nearby water habitats (3 locations of 259 ha; all fish farming); relevant for *Leucorrhinia pectoralis* and *Graphoderus bilineatus*
4. Ensure long-term conservation of biodiversity by determining **suitable and inclusive management mechanism of the protected area**
5. Establish **new measures for conservation**:
 - **facilities and protocols for captive breeding** of *Graphoderus bilineatus* for consequent release into the restored habitats
 - development of **survey methods** with the reintroduced *Graphoderus bilineatus* using environmental DNA and its test to detect rare species (*Leucorrhinia pectoralis*) for later wider application in the National Monitoring Scheme
 - for the purpose of assessing population dynamics of *Marsilea quadrifolia* and *Eleocharis carniolica*, a specific methodology will be developed
 - management of invasive alien species (protocols for spread prevention, long-term management)
6. Through **awareness raising campaign** achieve support for the reintroduction and conservation of species and habitats, improve understanding and appreciation of the ecosystem **Transfer of experience and know-how to target groups** (restoration and species experts, fish farmers, protected area managers, decision-makers) on techniques of restoration, alien species mitigation, validation of national policy support and environmental values of secondary (man-made) water habitats (3100 ha in Slovenia only)

Is at least 25% of the eligible project costs dedicated to concrete conservation actions? Yes No
 Or alternatively does your project fall under one of the exceptions to

Actions and means involved

Preparatory actions A (6% of project total budget):

- 1. Reaching consensus on different uses of the ponds and surrounding farmland.**
 In ponds, where fish rearing has been reduced, management approach agreed by users and stakeholders. Local workshops. Year 1.

2. Project documentation and permitting. Continuation of obtaining permits and elaboration of final construction design. Expert guidelines for target species habitat improvement to be considered. Species cultivation/breeding and reintroduction and supplementation permits. Topography, hydrology data validation; year 1-2.

3. Identification of pollution sources due to intensive farming. Plan of NBS for pollution mitigation creation. Workshops for polluters (farmers and industry). Evaluation of status and threats of existing populations of all target species, define re-introduction locations before C works. Year 1-2.

4. Development of efficient management plan of the protected area. Preparation of management plan (national legislation), renewal of Act on establishment, sustainable Park business plan. Municipalities, national authorities, Park manager, experts. Year 1-3.

5. Establishment of well-trained staff for management, protection and interpretation of the area. Public procedure for Park staff selection; training of the new Park team-by project partners; communication to area founders (municipality, state). Year 1-3.

Land purchase (B action): 0,9 of forest (in Natura2000) to purchase from a private owner (agreement on pre-purchase available), relevant for *Leucorrhinia pectoralis*, *Graphoderus bilineatus* and *Eleocharis carniolica* immediate habitat creation, Year 1

Conservation actions C (70% of budget; increase from 2018 due to additional habitat):

1. Reconstruction of water infrastructure. Adequate water regime, determining habitat conditions for animals and plants, can only be maintained by functional water management infrastructure. To enhance the conservation functions, 9 out of 11 ponds will be restored; sluices and dykes reconstructed, creation of richly vegetated flat littoral sections and artificial islets; creation of underwater channels for potential water shortage compensation and eutrophication prevention; establishing fish-free zones. Ponds to be drained and sediment layers carefully removed (stabilised in islets) followed by controlled overgrowing of the desired aquatic vegetation (of local origin, previously stored). NBS installed to prevent nutrient inflow. Local (mainly natural) materials to be used; Year 1-3.

2. Improvement of conservation status of target species led by project partners, in cooperation with Park staff aligned with C, E actions.

- Collection of plant material from natural habitats *in-situ*, propagation under controlled conditions and planting of grown *Marsilea quadrifolia* into new selected locations and direct supplementation of *Eleocharis carniolica*. Year 1-4.

- Survey of water beetles fauna with emphasis on *Graphoderus bilineatus* . 1-4.

- Captive breeding of *Graphoderus bilineatus* from a stronger Croatian population. Year 1-3.

- Preparation of action plan for reintroduction of *Graphoderus bilineatus* Year 1-4.

- Survey of *Graphoderus bilineatus* and *Leucorrhinia pectoralis* using developed survey methods to evaluate conservation status. Year 4-6

3. Management of invasive identified alien species. Reduce the presence of invasive alien plants and animals; prevent their further spread during the reconstruction. Development of clean&check protocols; regular monitoring and response after reconstruction (aligned with D); preventive workshops for fish farmers (regional). Year 1-6.

4. Management of the Park following defined management plan; Atropa, years 4-6

Monitoring actions D (3% of budget):

1. Regular onsite monitoring for target species and habitats using standard inventory and monitoring techniques. **Technical monitoring** of reconstruction. Inspected quality of works, potential/necessary amendments and optimisation according to species behaviour, year 3-6.

2. Survey the ponds with reintroduced *Graphoderus bilineatus* using environmental DNA, new National Monitoring Scheme input; year 4-6

3. Survey the ponds using environmental DNA to detect *Leucorrhinia pectoralis*, new Nat.Monitoring Scheme input; year 4-6

E actions - 13% of budget. Year 1-6

Obligatory dissemination actions

1. Additional dissemination actions to inform local inhabitants and visitors. Educational and awareness raising materials: permanent exhibitions (2 info centres); educational thematic trails (2) and virtual content/display; a *Marsilea quadrifolia* observation platform on 1 pond

2. Events and workshops for target groups (visitors; local schools, experts, decision-makers, fish farmers, protected area managers. International yearly fish seminar-integrative social event for all target groups, other LIFE projects with dedicated sub-events (5)

Project management F - 8% of budget (inclusive partnership, steering committee with representatives of institutions). Year 1-6

Has this proposal been submitted before? Yes No

If you are resubmitting this proposal, please provide the references and acronym of the previous proposal in the form of reference acronym e.g. LIFE11 BIO/NL/001040 ACRONYM

In 2018 the project was submitted under **LIFE18NAT/SI/000781**, proposal acronym **RACEforLIFE**. **It received 24 (out of 50) points**. Main **improvements**: 1) improvement of baseline, results and risks (quantification), 2) firm local municipality engagement and 3) improved transferability strategy. The project has been **consulted with all national decision-makers**; its focus and preparation will continue to be monitored by the national Ministry of the Environment as the project area represents a national value and importance. The project expands in the area; another water accumulation is included, and forest purchase has been pre-agreed. In order to deliver the management plan of the area, the timeline of the project is now longer (6 years). **Consortium agreement** (including tasks and responsibilities) has been signed among all project partners. **Municipal councils** have been advised about the project. The project now **covers a wider area** (another water body and new forest habitat).

Quantified expected results and impacts

1. **Restored and new habitats** (9 ponds, 76 ha; min. 8 artificial islets, 2 km of restored banks, 9 ha of restored target habitat types, 29 ha area sediment removal, 0,9 ha new forest habitat purchased/created) for *Eleocharis carniolica* (also *Bombina variegata*, *Triturus carnifex* and some bird species)

2. Expected **growth of target species population**: *Marsilea quadrifolia* by 200%, *Eleocharis carniolica* by 100%; *Aythya nyroca* by 100%, *Graphoderus bilineatus* by 100%, *Leucorrhinia pectoralis* by 300%

3 Long term and transferable **development of environmental practice**:

- Environmental DNA methodology development

- Methodology and facilities for captive breeding of *Graphoderus bilineatus*, *Marsilea quadrifolia* and *Eleocharis carniolica*

4. Invasive **alien species mitigation**: Management protocol (1) on invasive species (eradication, mitigation) and clean&check protocol (1) for spread prevention during construction (1 WS)

5. Awareness raising strategy on invasive species mitigation for fish farmers (international); 4 trainings.

6. **Management mechanism**:

- Renewed Act of the establishment of protected area

- Management authority of the Park defined, trained and inaugurated.

- Qualified team (trained by project partners) for Park management, surveillance and interpretation (5 new FTE)

- The management plan for the Natura 2000 and Park prepared and implemented
 - Business plan (1) of sustainable financing options (aligned with national authorities) for Park
7. Pollution identification report (1) to prepare Guidelines for polluters and propose **pollution mitigation measures** (C actions)
8. Project **documentation for permitting** and construction (final design for building permit and final detailed design for construction works)
9. **Awareness raising activities:**
- Introductory workshops (3) for fish breeders, local population, responsible institutions - nature conservation and aquaculture
 - Elaboration of educational materials (virtual; 10 sets), trails in the Park (2)
 - Establishment of 2 information centres at Rače Park entrances (standing exhibitions)
 - Public annual events organised with fish farmers (5, international); networking with other related LIFE projects.
 - Workshops for youth (15 per year; a network of public schools (7) in region; workshops/presentations of project progress (14)); 2000 visitors
 - Expert botanical/zoological seminars "Standing freshwater bodies and their restoration for biodiversity purposes" (2-4); knowledge transfer to min. 3 other countries
 - Presentation of good managing and restoration practice (in Rače and in other national locations) for protected area managers (12) and decision-makers, municipalities (2)
 - Website (1) and media (social) network (one of the core Park team responsibility); min.5000 views
 - Visitors (1 guided tour per week; summer season); 1000 visitors
 - Communication/inclusion strategy with action plan (1) for all target (international) groups inclusion

Sustainability of the Project Results

Sustainability of the project will rely on the two partner **municipalities and responsible national authorities (following the new Act of establishment) having an exclusive legal right to delegate suitable management authority**. Rače municipality included RACEforLIFE into its 5-year development plan in 2018 (basis for the future yearly budget planning; currently dedicate 1 FTE for area maintenance). Municipalities agreed on a future manager of the area and included it into the project partnership (Atropa). A business plan aiming to develop a **financially sustainable management model** is a project result. **After project restorative works** will be managed by municipal public utilities (ex. sediment removal in app. 10 years). **Additional land purchase of forest habitat types** (code 91L0 and 91E0) in the Park will be possible in the next national programming period, conditioned by existence of a Park management authority. The basic 'ownership' of the Park area remains **state property and is managed jointly with municipalities and designated manager authority**. National funds for LIFE project co-financing (20%) are ensured, after LIFE activities will be jointly approached by government (area being of national interest and ownership) and municipality of Rače Fram (majority of Park area being there).

5 local elementary schools and 2 high schools will be involved in design of educational materials that will result in **attracting young conservationists** to embrace the Park as local natural resource and development opportunity. Local societies will be involved in **developing sustainable tourist destination focused on the Park** (2 info centres; publicly accessible, planned in the restored castle and former firefighting house). **Local jobs** creation is enhanced by attraction of visitors.

New **annual LIFE event** celebrating coexistence of fish breeding and nature conservation will be organised (to become traditional; abt. 40 fish breeders and societies from Slovenia and other from

abroad).

The outcomes of the proposed projects are **replicable to other environments**, where stands of *Marsilea quadrifolia* are declining. In Slovenia, there are only 3 localities where it appears, and where project results can be introduced to. Current populations are entirely dependent on the management of man-made wetlands. The outputs are replicable **to majority of fish breeding ponds in Slovenia** (7 ha (45 fish breeders) only in eastern part of the country) **and Central (and South-Eastern) Europe**, where historically fish breeding is done in man-made ponds. Sustainable conservation practices can have benefits for ponds as secondary habitats for species (corridors, reduced impacts of invasive species to freshwaters).

Species reintroduced/supported **need the corridors to spread naturally to other nearby water habitats**. The restored fishponds in the Park, therefore, represent a potential steppingstone towards Pragersko clay ponds and Medvedce water accumulation; 175 ha of water bodies in 6 km perimeter.

The proposal addresses the following project topic(s)

- Improvement of the conservation status of habitat types or species of Community Interest under the EU Birds and Habitats directives, targeting Natura 2000 sites proposed or designated for these habitat types or species.
- Projects aimed at improving the conservation status of habitat types or species of Community Interest, provided, their status is not 'favourable/secure and not declining' or 'unknown' according to the most recent overall assessments that Member States have provided at the relevant geographic level according to Article 17 of the Habitats Directive or to the most recent assessments according to Article 12 Birds Directive and EU-level bird assessments.

Reasons why the proposal falls under the selected project topic(s)

The goal of RACEforLIFE is to **restore degraded water ecosystems and re-establish suitable habitats for endangered freshwater plants and animals** by the **restoration of the ponds** and by ensuring **effective management of the area**.

The restoration will directly **benefit and improve population of: Plants** (*Nymphoides peltata*, *Najas minor*, *Trapa natans*, *Lemna minor*, *Lemna trisulca*, *Spirodela polyrhiza*, *Rumex maritimus*, *Elatine triandra*, *Ludwigia palustris*, *Lindernia procumbens*, *Lindernia dubia*, *Cyperus michelianus*, *Carex vesicaria*, *Bolboschoenus maritimus*), **beetles** (*Dytiscus dimidiatus*, *Cybister lateralimarginalis*), **dragonflies** (*Sympetrum depressiusculum*, *Aeshna grandis*, *Brachytron pratense*), **birds** (*Podiceps cristatus*, *Tachybaptus ruficollis*, *Aythya ferina*, *Aythya fuligula*) **and amphibians** (*Rana arvalis*, *Pelobates fuscus*).

Park is home to 1-3% of the **national population** of *Ixobrychus minutus* and *Acrocephalus arundinaceus* and low populations of amphibians (*Bombina variegata*, *Triturus carnifex*).

The entire project area is included in the Natura2000 network, all construction works are designed to enable **optimal habitat for qualified species** of which one is to be reintroduced to the area where it once thrived (*Graphoderus bilineatus*).

What are the Project Partnership details for the Project

RACEforLIFE will be implemented by a consortium of 10 partners with expertise in habitat restoration, conservation biology, awareness raising and protected area management.

The partnership will be led by the coordinating beneficiary **company LIMNOS**. Besides management of the project, it will also be responsible for construction design and nature nature-based measures for pollution mitigation.

Municipality Rače-Fram and **Municipality Slovenska Bistrica** are the successors of the municipality which had established the landscape Park in 1993. Their involvement is crucial for ensuring sound legal basis and future management of the protected area.

Restoration actions will be led by a partner, experienced in LIFE projects. **Pavcnik d.o.o.** is an engineering and construction company with 26 years of experience in water restoration projects.

Conservation measures and transfer of knowledge to Park environmental interpreters (special focus given to youth) will be implemented by three partners: **ZRC SAZU, Institute of biology** has expertise on ecology and biology of target plant species, proposed Rače park to be included into Natura2000 based on the suitable conditions for qualifying plant species' growth. **National Institute of biology, Department of Organisms and Ecosystems Research** will provide expertise on *Leucorrhinia pectoralis* and *Graphoderus bilineatus* conservation measures (reintroduction, captive breeding, monitoring with environmental DNA). **Society of bird research and nature conservation** is a local society, which has been actively involved in conservation and biological monitoring of the Park since 1995. Their task will be to monitor and advise on species management (birds, amphibians).

Atropa, Society of botanists (est. in 2003) is managing a local botanical garden, placed next to the Park, and due to its knowledge of the Park, its species expertise and visitor communication makes a perfect candidate for a long term Park manager (to lead the newly established team). **Institute for innovation and entrepreneurship** has 20 years of experience in local development, sustainable tourism and project management. Within the project, they will ensure capitalization of project results into local socio-economic impact and will coordinate communication activities. **Institute Symbiosis, so. e.** is a non-profit organisation and a social enterprise for research and awareness raising activities in the field of nature conservation; they will provide support regarding invasive alien species, development protected area management and dissemination activities.

Already during the preparation of the project, partners have developed good cooperation with all relevant national authorities. **National Ministry for environment** guarantees for 20% of co-funding for successful LIFE applicants. 20% of funds will be provided by partners. Albaugh, a **private global company** (chemical; neighbouring the Park directly) committed to invest funds for info centre exhibition.

Expected risks and constraints related to project implementation and mitigation strategy

Cooperation with traditionally present fish breeders not being willing to cooperate. The whole Park area consists of 11 ponds, of which fish breeders legally operate on only 1 (Požeg water accumulation; concession right granted till 2046). Project will bridge the gap between fish breeding and conservation on 8 ponds, of which 2 are now used for (illegal) fish breeding. Park manager will ask for legal water rights under conditions of sustainable management. Fish breeder will become a core Park team member. This approach is to be transferred to other (incl. neighbouring) breeders; inputs given also to national authorities for support programme development.

Past communication between responsible authorities (water and environmental) and Rače Fram municipality was intense, permissions for prior development ideas not granted. Now project partners/experts consulted all responsible national authorities (Ministry of environment, Water agency (restoration), Environment agency (reintroduction, breeding process), Institute for nature conservation; all parties agree on steps to be taken towards confirmed management plan, authority; restoration works. Additional preparatory actions are planned to keep this support, project was extended to 6 years precisely for this reason (advice of the Ministry of environment in order to finalise all procedures).

Stochastic events like water level fluctuating, herbicides, invasive species, etc. can have significant impacts on implementation. Therefore, at each release of reintroduced or supplemented species, a meta-population structure made by several sub-populations will be established.

Abnormal or unusually severe **weather events and differing subsurface or physical conditions** might cause delays. Longer time periods for implementation of conservation actions are foreseen. Construction works will be performed in winter – in case of warm weather, implementing partner can propose a spectre of technical solutions for works (ex. sludge extraction).

Project's best practice/demonstration/pilot character

In addition to the conservation goals which aim to improve the status of the target species and habitats, RACEforLIFE aims to have an overall **demonstration character** as it applies some modern approaches for species reintroduction and habitat restoration, particularly aligned with long-term protected area management plan of the Park. **Harmonization of different uses in the protected areas with the conservation goals** will benefit several species which are most of the EU largely dependent on man-made habitats.

In Slovenia, out of over 49 existing protected areas, only 13 have management authority in place. There are some Natura2000 sites (Podvinci – SI 3000113, Velovlek – SI 3000112, Medvedce – SI 3000080, Ljubljansko barje -SI 3000271, Ličenca pri Poljčanah – SI 3000214 etc.) with similar character and environmental issues including **lack of dedicated management**. Particularly **habitat protection measures at seasonal drying out** of the ponds for fish breeding purposes will be instructive for other EU locations. Developing an **effective water pond management / circulation supporting the animal and plant life** will be useful for similar pond habitats in South-Eastern and Central European countries.

Modern approaches in **captive breeding of *Graphoderus bilineatus*** species can be used as a demonstration of an effective conservation strategy for this rare beetle. Captive breeding of *Graphoderus cineris* will be performed to learn how to establish captive breeding of *Graphoderus bilineatus* to sustain and increase donor population and enable its natural spread to other locations.

Development and **demonstration of the environmental DNA methodology** to survey the reintroduced specimens could be also used for other rare water species and transferred into the National Monitoring Strategy.

The population of ***Marsilea quadrifolia* would be reproduced** under controlled conditions in the first few years for the maintenance of the backup population. Currently, this species can thrive in herbivorous fish-free habitat and could have a stable population in the Park and outside, when proper conditions are ensured. **Stable habitat conditions will benefit species targeted**, for eg. *Aythya nyroca*, its population should double as a direct result of the project.

Some **previous LIFE projects** gained experience that RACEforLIFE can build upon, particularly on nature-based pollution mitigation measures, previous work on *Leucorrhinia pectoralis*, *Graphoderus bilineatus*, *Aythya nyroca* and *Marsilea quadrifolia*. There were projects implemented on HT 3130 and HT 3150.

Several **invasive alien plants** are present in the Park. In order to reduce their presence, a **management protocol** will be prepared, to provide a detailed plan of eradication and control of the invasive plant species, plan on how to deal with invasives' infected soil and approach to prevent their spread during reconstruction. Fish farmers are a source of invasive species introduction, **knowledge transfer** is necessary for reducing their impact on natural streams/ivers.

For mitigating **negative effects of non-point pollution from agriculture**, nature-based solutions will be applied (vegetation belts, buffer zones, draining ditches for nitrate/phosphorus removal).

EU added value of the project and its actions

RACEforLIFE applies directly to **Bird and Habitat directives** and will directly support **EU Biodiversity strategy** in Target 1: conserving and restoring nature, halt the deterioration and achieve improvement of species of European importance and Target 2: restoration of degraded ecosystems.

In **Natura2000 national management programme** (itself a LIFE project result) for Rače Landscape Park, a series of activities is identified and recommended as project target species are of EU relevance. They are fully integrated into RACEforLIFE and will ensure suitable **conservation status for reintroduced species *Graphoderus bilineatus*** and **immediate protective measures for *Marsilea quadrifolia*** and *Leucorrhinia pectoralis*. Consequently, other species will benefit, particularly birds listed on **Annex I of Bird Directive** (*Porzana parva*, *Sterna hirundo* *Chlidonias spp.*) and some amphibians from **Annex II of Habitat Directive** (*Bombina variegata* and *Triturus carnifex*). The **active management of the Park will not only deliver benefits for species** and habitats, but would also demonstrate an integrated approach towards achieving **man-nature co-habitation**. Supported by clear monitoring and awareness raising actions, the project will promote public support

(local job creation and development opportunity) and integrate stakeholders towards the **effective long-term management** of the area.

Particularly in the establishment and development of effective managing authority of the landscape Park, RACEforLIFE can serve as a good example of how to manage natural protected areas. The involved municipalities will **define a model of well-structured and financially sustainable management of a Natura2000 site**, with all contractual obligations and means.

There are several **hundreds of artificial water bodies in Central and (South)-Eastern Europe** where their conservation potential could be supported by similar conservation measures. **Technical solutions for enhancement of habitat structures** and those for securing the ability to control **water level as per detailed guidelines for the management** of the fishponds will have a positive message and case to other similar sites, even when used for intensive or semi-intensive fish breeding. In more extensive fish-pond systems of great nature conservation importance in other European countries, our project's **rotational management model for wetland habitats** on a small scale will have a) the potential for multiplication/broadening and adaptation to the whole of far larger areas or b) the potential to serve directly as a model for designation of smaller, local "wetlands palettes" within them.

Water Framework Directive is being addressed by the achievement of good ecological status of ponds (standing inland waters), by applying nature-based measures for pollution mitigation. Water pollution/quality due to agriculture non-point pollution sources is also tackled in line with the **Nitrates Directive** objectives.

Budget breakdown cost categories	Total cost in €	Eligible Cost in €	% of total eligible costs
1. Personnel	3,261,228	3,261,228	48.41%
2. Travel and subsistence	184,896	184,896	2.74%
3. External assistance	1,752,254	1,752,254	26.01%
4. Durable goods			
Infrastructure	40,640	40,640	0.60%
Equipment	111,355	111,355	1.65%
Prototype	0	0	0.00%
5. Land	6,000	6,000	0.08%
6. Consumables	880,810	880,810	13.07%
7. Other costs	63,700	63,700	0.94%
8. Overheads	435,062	435,062	6.45%
Total	6,735,945	6,735,945	100.00%

Contribution breakdown	In €	% of total	% of total eligible costs
EU contribution requested	4,041,567	60.00%	60.00%
Coordinating Beneficiary's contribution	124,244	1.84%	
Associated Beneficiaries' contribution	1,222,945	18.15%	
Co-financers contribution	1,347,189	20.00%	
Total	6,735,945	100.00%	

PREDSTAVITEV PROJEKTA RACEforLIFE

Obnovitveni ukrepi za ohranitev ogroženih vrst v KP Rački ribniki- Požeg

O programu LIFE in postopku prijave

Program LIFE je finančni inštrument, ki ga upravlja in financira Evropska komisija. LIFE je največji evropski finančni mehanizem, namenjen izključno ukrepom na področju varstva okolja, ohranjanja narave ter blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam. Projekti so praviloma umeščeni v območje Nature2000 in so usmerjeni v izvedbo aktivnosti, ki podpirajo t.i. kvalifikacijske vrste (ogrožene, redke).

Več: <https://lifeslovenija.si/program-life/> in <https://ec.europa.eu/easme/en/life>

Postopek prijave je dvostopenjski. Na prvi stopnji je potrebno oddati osnutek projektnega predloga, ki jo je potrebno oddati v angleškem jeziku preko elektronske prijavnice. Letos je rok oddaje za prvo stopnjo predviden za 19.6.2019. Predvidoma do konca oktobra bomo izvedeli, če smo se uspeli prebiti v drugi krog. To pa pomeni, da moramo projekt v celoti oddati do 11.2.2020. V primeru uspeha projekt začnemo izvajati septembra 2020. Za nacionalno sofinanciranje (20%) se bo potrebno prijaviti prej (na razpis MOP), predvidoma v novembru 2019 - januarju 2020 (ta rok je objavljen kasneje).

Predvidoma bo projekt trajal do 6 let (izvedbena dela na ribnikih naj bi se začela tako po podpisu pogodbe, trajanje je daljše zaradi potrebne potrditve strateških dokumentov (akt o zavarovanju, plan upravljanja, izbor upravljavca) s strani države.

V 2018 smo projektni predlog poskusno že prijavili in v procesu evalvacije prejeli 24 točk (od 50 možnih); v tem letu so na drugo stopnjo napredovali projekti, ki so prejeli od 28 točk in več. Projekt je bil torej ocenjen kot primeren za program, evalvatorji so nam predlagali nekatere izboljšave, ki smo jih upoštevali za letošnjo prijavo (glej prilogi 2 in 3).

Med temi so bile zlasti:

1. Konkretizirati stopnjo izboljšanja stanja vrst na lokaciji KP po izvedbi projekta
2. Konkretizacija vseh rezultatov projekta
3. Natančnejši opis dolgoročnega upravljanja KP (po 2026)
4. Strategija prenosa rezultatov na tuje (oz. prikaz kako je ureditev KP Rački ribniki Požeg lahko zgled tudi drugim lokacijam v Sloveniji in Evropi)

Zlasti v 3.točki je bilo opravljene veliko komunikacije med obema občinama in nacionalnimi institucijami (MOP in Zavod za varstvo narave) za načrtovanje upravljanja KP. Predlog je, da se konzorciju pridruži lokalno društvo Atropa (<http://www.atropa.si/botanichni-vrt-tal-20002/>), ki se znotraj projekta okrepi z usposobljeno ekipo, oblikovanim poslovnim modelom za trajnostno upravljanje po letu 2026.

Ozadje nastanka projekta

Območje Račkih ribnikov leži v gozdu in na njegovem robu imajo pestro plavajočo in zakoreninjeno vegetacijo. Obsega s travniki in njivami obdan velik strnji kompleks nižinskega gozda dveh varovanih habitatnih tipov:

- obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka)
- ter nižinski poplavni hrastovo-belogabrovi gozdovi.

Pester mozaik mokrotnih travnikov in kmetijskih površin, mejic, vlažnih depresij, ribnikov in nižinskega gozda se tukaj zrcali v izredni raznolikosti živega sveta. Zaradi intenzivnega ribogojstva in evtrofikacije je vodna in močvirska vegetacija prizadeta, kljub temu pa raste tukaj precejšnje število ogroženih rastlin. Prav prisotnost teh nam omogočajo prijavo projekta LIFE, v kateri bomo posebej izpostavili naslednje ciljne vrste:

- Vodni hrošči: Ovratniški plavač *Graphoderus bilineatus*
- Kačji pastirji: Dristavični spreletavec *Leucorrhinia pectoralis*
- Metulji: Črtasti medvedek *Callimorpha quadripunctaria*
- Rastline: Štiriperesna marzilka *Marsilea quadrifolia*, Kranjska sita *Eleocharis carniolica*
- Dvoživke: hribski urh *Bombina variegata*, veliki pupek *Triturus carnifex*
- Ptice: čapljica *Ixobrychus minutus*, črna štokrlja *Ciconia nigra*, mala tukalica *Porzana parva*, bičja trstnica *Acrocephalus schoenobaenus*, rakar *Acrocephalus arundinaceus*.

Glavni cilji in rezultati projekta

Kako izboljšati stanje v KP, da bo ugodno za vrste in bo podpiralo tudi aktivnosti, zanimive za domačine

Poglavitni cilji projekta so:

1. Obnova ribnikov (obnovitev brežin, čiščenje mulja, obnova vtočno-iztočnih objektov) in ureditev poti, gradnja dodatnega pomola.
2. Ureditev ustreznih podlag za izbor upravljavca (noveliran akt o ustanovitvi, plan upravljanja, izbran upravljavec). Glede na to, a gre za naravovarstveno območje državnega pomena, je v kar največjem interesu MOP, da se to izpelje.
3. Edukacijske vsebine (interpretacijska centra, gradiva, razstava, oznake v in izven KP, pomol; strokovni in drugo dogodki v gradu, vezani na projekt)

V projektu želimo doseči naslednje rezultate:

- Izboljšati stanje habitatov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst (gradbena obnovitvena dela na 8 ribnikih)
- Doselitev hrošča ovratniški plavač (to je zahteva države za to območje Nature2000)
- Priprava načrta upravljanja z vodnimi površinami, gozdom, mejicami oz. za celotno območje Natura2000 območje
- Določitev stalnega upravljavca KP
- Vzpostaviti in izboljšati stopnjo poznavanja biotske pestrosti

- Spremljanje ekološkega stanja okolja
- Možnost razvoja blagovne znamke, npr. »Oaza miru«
- Sodelovanje ključnih lokalnih deležnikov za trajnostno upravljanje s habitatom
- Razvoj priljubljene rekreacijske destinacije s potencialom za lokalne ponudnike (izposoja koles, dejavnosti ipd)
- Tematska oživitvev dela gradu (večanje števila obiskovalcev in šolskih skupin)
- Spodbuditi doživljanja narave skozi interpretacijo v vzgojno izobraževalne programe osnovnih šol in drugih medgeneracijskih skupin.
- Vzpostavitev informacijske infrastrukture (interpretacijski center v gradovih Rače in starim GD Spodnja Polskava)
- Ureditev označb in interpretacijskih vsebin na terenu
- Organizirati letni dogodek (vsaj 4) za promocijo strokovnih vsebin in popularizacijo KP

V ta namen smo opravili številne posvetovalne sestanke na slovenskih institucijah, ki nam bodo ob izvedbi projekta morale stati ob strani. Tema posvetovanj so bila zlasti dovoljenja in postopki pridobivanja le-teh. Tako smo se v obdobju 2018-2019 srečali z:

- Ministrstvom za okolje in prostor (upravljanje zavarovanih območij)
- Zavodom za varstvo narave Maribor (naravovarstveni nadzor, program upravljanja, soglasja k posegom)
- ARSO (soglasja za delo z vrstami, zlasti ovratniškimi plavačem)
- Direkcija za vode (Maribor in Ljubljana; pravica za gradnjo, vodno dovoljenje za neposredno rabo vode, soglasja k posegom v ribnike)
- Ministrstvo za kmetijstvo (Direktorat za ribištvo; vizija ribogojstva v KP)
- Načrtovan je sestanek z Zavodom za gozdove (širitev območja projekta v okoliški gozd, soglasja k posegom za vzpostavitev dodatnih habitatov)

Nosilci projekta – konzorcij partnerjev

Konzorcij je sestavljen iz 10 partnerjev, ki vsak s svojimi znanji in referencami zagotavljajo uspešno izvedbo projekta.

V partnerstvo sta vključeni obe občini (Rače Fram in Slovenska Bistrica), saj lokacija KP združuje ti sosednji občini. Obe bosta gostili vsaka svoj interpretacijski center (za kar bomo v projektu uredili lokaciji; soba v Račkem gradu in GD v Spodnji Polskavi – gre za dve izhodiščni mesti za obisk KP). Sodelovanje obeh občin poveča zaledje in število obiskovalcev (ter deležnikov, npr. šol, društev).

Društvo Atropa (<http://www.atropa.si/botanicni-vrt-tal-20002/>) se v projekt vključi na predlog obeh občin in predstavlja enoto, ki deluje kot upravljavec KP. V projektu se razširi namenska ekipa (načrtovanih 5 lokalnih zaposlitev), s strokovnjaki pripravi načrt upravljanja (predlog, ki ga potrdi Zavod za varstvo narave in MOP), razvije se poslovni načrt, ki naj zagotovi obstoj tega upravljavca tudi po koncu projekta (novi projekti, financiranje države – kar sedaj ni mogoče, ker ni upravljavca in potrjenega upravljalvskega načrta).

Podjetje LIMNOS d.o.o. (<https://www.limnos.si/>) vodi komunikacijo, prijavo in kasneje administrativno ter finančno vodenje projekta. Od strokovnih vsebin pa podjetje pokriva hidrologijo ribnikov ter sonaravne metode čiščenja in zadrževanja vode. Enako vodi postopke pridobivanja dovoljenj in soglasij, v imenu občine Rače Fram (po vsakokratnem pooblastilu).

Lokalno društvo za proučevanje ptic in varstvo narave je lokalni partner (g. Milan Vogrin), ki v projekt prinaša znanje o vrstah v KP, izkušnje s habitati in njihovim upravljanjem, ki bo potreben upravljavcu. Prav tako zagotavlja obvezni projektni monitoring vrst (ptice, dvoživke, kačji pastirji).

Zavod za inovativnost in podjetništvo (<http://www.zipiie.eu/slo/domov/index.html>) ima v projektu nalogo zasnove (skupaj s strokovnimi partnerji) interpretacijskih centrov, podpore upravljavcu pri razvoju marketinškega in poslovnega načrta ter izvedbe potrebnih dogodkov. Njihov cilj je razviti KP Rački ribniki-Požeg kot celovito in privlačno destinacijo.

Tri strokovne organizacije so v konzorciju potrebne zaradi poznavanja rastlinskih in živalskih vrst in bodo pomembno doprinesle k sanaciji vodnih teles (vzpostavitvi kvalitetnih habitatov) in usposobitvi upravljavca. To so:

- Nacionalni inštitut za biologijo (<https://www.nib.si/oddelki/oddelek-za-raziskave-organizmov-in-ekosistemov>) – vodni hrošči (gojenje in doselitev v KP; izobraževanje upravljavca, monitoring vrste; predstavitev/interpretacija v centru)
- Zavod Symbiosis (<http://www.zavod-symbiosis.si/>) – invazivne vrste, oblika podajanja izobraževalnih vsebin (interpretacijska centra), pomoč pri vzpostavitvi upravljanja zavarovanega območja
- ZRC SAZU Biološki inštitut J. Hadžija (<https://bijh.zrc-sazu.si/#v>) - varovanje rastlinskih vrst, ukrepi; monitoring; predstavitev/interpretacija rastlinskih vrst v KP

Pavčnik d.o.o – izkušeni izvajalec gradbenih del s področja sanacije vodnih teles, s poudarkom na obnovi in delnem kreiranju habitatov.

Vsi partnerji sodelujemo tudi z lastnim finančnim vložkom 20%.

Partnerstvo mora tako v fazi priprave, še bolj pa v fazi izvajanja komunicirati z vsemi deležniki, ki so na lokalnem in nacionalnem nivoju zainteresirani/odgovorni za uspeh projekta. Tako med ključnimi lokalnimi deležniki navajamo:

- lokalna društva in zveze (lovsko, turistično, kulturno)
- lokalne osnovne šole in srednja šola (ter center šolskih in obšolskih dejavnosti Maribor)
- lokalne ribiške družine

Zavedamo se pomena nacionalnih institucij, zato smo jih tudi že kontaktirali in jim predstavili projektno idejo.

Glavne ciljne skupine projekta, ki so jim rezultati namenjeni, pa so:

- lokalno prebivalstvo ter društva
- društva s področja varstva, ljubiteljstva in opazovanja narave
- otroci in mladina iz cele Slovenije
- obiskovalci iz Slovenije in tujine
- strokovna javnost (zlasti zaradi marsilke in plavača)

Organizacija aktivnosti v projektu

Upravičene aktivnosti so razdeljene v kategorije, ki obsegajo pripravljalne aktivnosti, varstvene aktivnosti (posebej posvečene živalskim in rastlinskim vrstam in morajo obsegati vsaj 25% projektne vrednosti), monitoringa, osveščanja (projekt mora naslavljal kar najširši smiselen spekter ciljnih skupin) in aktivnosti projektnega vodenja.

RACEforLIFE se nujni strukturi LIFE projektov prilagaja takole:

Pripravljalne aktivnosti dosegajo 10 % vrednosti projekta in naslavlajo:

- Srečanja z vsemi ciljnimi skupinami
- Identifikacija netočkovnih virov onesnaženja (kmetijstvo)
- Opredelitev in izvedba postopkov za novelacijo akta o upravljanju, plana upravljanja in izbora upravljalca (skladno z ZON: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1600>)
- Identifikacija potrebnih postopkov za upravljanje z invazivnimi vrstami

Ključne, varstvene aktivnosti v projektu zajemajo 60% projektne sredstev in obsegajo:

- Rekonstrukcijo 8 ribnikov (vtočni in iztočni kanali, brežine (naklon in utrditev), izkop mulja, umetni otoki, zasaditev, odstranitev rib, omejitev invazivk, varovalne cone pred netočkovnim onesnaženjem) za 3 Račke ribnike, 3 Turnove ribnike in 2 ribnika v Grajevniku
- Študija vrst (prisotnost, habitatov, grožnje)
- Gojenje ovratnega hrošča za ponovno naselitev (s Hrvaške)
- Aktivno upravljanje z območjem parka (vodniki, vzdrževalci, naravovarstveniki; ribogojec)

Aktivnosti monitoringa zajemajo 4% vrednosti projekta in obsegajo:

- Nadzor realizacije indikatorjev in poteka projekta
- Monitoring vrst (opazovanje)

Aktivnosti osveščanja so tudi med pomembnejšimi in obsegajo 20% projektne vrednosti. Izpostavili bomo:

- obnovitev oznak, tudi izven KP
- spletna stran, družbeni mediji za prepoznavnost in promocijo lokacije
- Delavnice za vse ciljne skupine, vodeni ogledi (izvajajo zaposleni KP – društvo Atropa)
- Razvoj učnih materialov in postavitvev info centra (stalna razstava in predstavitveni prostor) v Račkem gradu in razstava v GD Spodnja Polskava
- Dogodki: letni regionalni dogodek na Račah, strokovni posveti in delavnice

Pomen projekta za občini (Rače Fram in Slovenska Bistrica)

Glavni cilj je urediti KP ter usposobiti in določiti upravljalca, ki bo v nadaljevanju (po koncu projekta 2026) trajnostno upravljal z zavarovanim območjem KP, ga promoviral in skladno s poslovnim modelom tržiš. Cilj je vzpostavitev (javno-zasebnega) partnerstva za zagotavljanje okoljske, ekonomske in socio-kulturne odgovornosti ter razvoj poslovnega modela za trajnostno upravljanje KP.

Skozi projekt se bo izkazalo kakšne finančne potrebe so na strani upravljavca za izvajanje kvalitetnega upravljanja, raziskali pa bomo naslednje potencialne vire prihodkov:

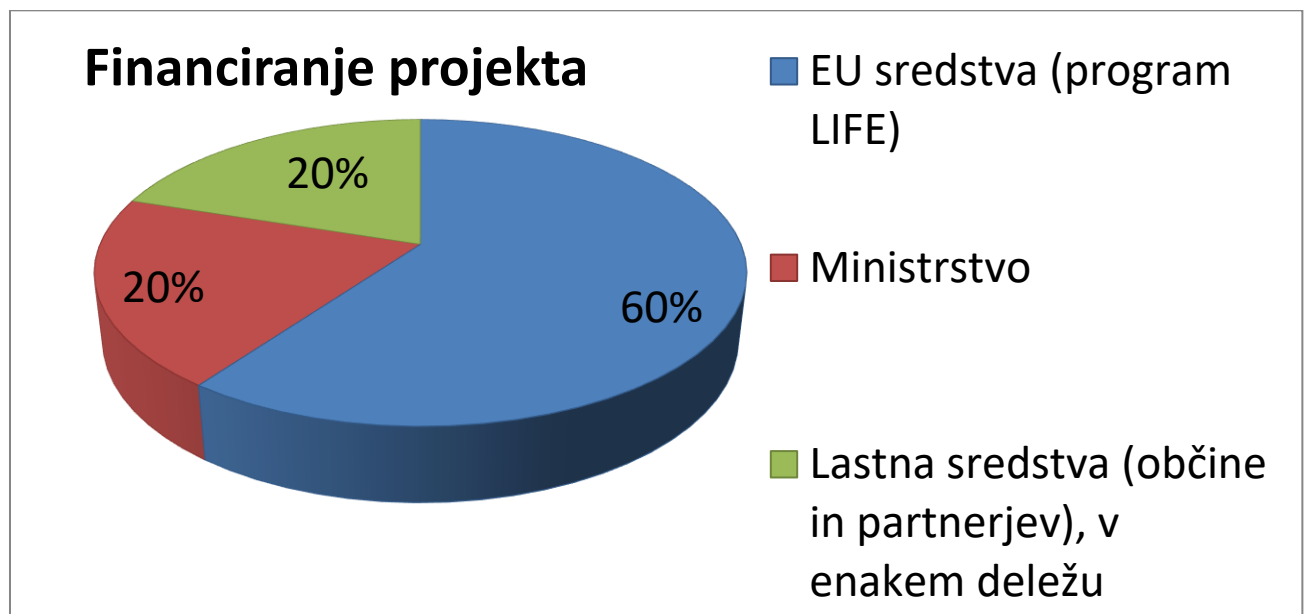
- Kotizacije na strokovnih dogodkih, vodenjih skupin po KP
- Prijava novih projektov
- Ribogojstvo
- Gostinska dejavnost
- Nadomestila MOP za upravljanje zavarovanega območja narave državnega pomena

V projektu bomo vzpostavili dve obnovljeni lokaciji (informacijsko središče v gradu in na GD Sp. Polskava), ki bo lahko sprejelo tudi večje šolske in študijske skupine in imelo večnamensko uporabo, ki bo skladna z naravovarstvenimi cilji KP (promocija vsebin in lokacije). S tem bomo prispevali k ozaveščanju o primerni rabi, valorizaciji in kapitalizaciji naravnih virov in okolja ter promociji biodiverzitete ter vrst, značilnih za KP Rački ribniki - Požeg.

V KP bodo občani lahko skupaj z upravljavcem KP razvijali učne in ti. »outdoor« aktivnosti v naravi, promocijo zdravega življenjskega sloga za različne starostne skupine in razvoj trajnostnih (turističnih) produktov, ki predstavljajo višjo dodano vrednost k obstoječi ponudbi.

Platforma za trajnostni razvoj, upravljanje in marketing KP bo temeljila na povezanosti in vključenosti ključnih deležnikov v ciljni destinaciji (občini, organizacije za varstvo narave, NVO, turistični, gostinski, kmetijski in podeželski ponudniki, ipd.).

Predvidena finančna konstrukcija projekta

Predvidena ocenjena vrednost projekta je med 4,7 in 5,0 mio EUR. Trenutno se izvajajo popisi del, ki nam bodo podali končne vrednosti (potrebno do jeseni, zaradi načrtovanja občinskih proračunov). V tem delu bo predlagana konzorcijska pogodba še dopolnjena.

Predvideni delež finančne udeležbe občine Slovenska Bistrica znaša 177.000 EUR (oprema informacijskega centra v GD, komunikacija, promocija lokacije in dogodkov). Od tega mora občina zagotoviti lastni 20% delež, kar znaša skupno 35.400 EUR (v povprečju 7.800 EUR na leto).

Točni zneski se bodo še spreminjali, ne bodo pa bistveno odstopali od predvidenega, razen če bi morali dodajati nove vsebine v projekt.

Predlagani posegi na vodnih telesih v parku in postopek pridobivanja soglasij

Za predlagane posege na vodnih in priobalnih zemljiščih je potrebno sprva pridobiti dovoljenje lastnika (države oz. Direkcije za vode). Ker se zavedamo dolgotrajnosti pridobivanja vseh dovoljenj za izvedbo gradbenih del, smo k temu pristopili že v 2017. Januarja 2018 smo s strani Direkcije za vode pridobili projektne pogoje (Priloga 4), na osnovi katerih bomo še pred poletjem 2019 oddali projektno dokumentacijo za vodno dovoljenje oziroma soglasje k izvedbi del.

Zasnova revitalizacije / renaturacije račkih ribnikov in akumulacije požeg

Renaturacija je postopek vračanja naravnih ekosistemov ali habitatov v njihovo prvotno stanje oziroma se poskuša temu stanju najbolj približati.

Z ukrepi v samih "vodnih telesih", kot je gradnja otokov in ureditev brežin, bodo dolgoročno ustvarili in zagotovili ohranitev plitvin in polojev. Z ureditvijo brežin v položne poloje in ustvarjanjem plitvin se bo zagotovilo ugodne pogoje za obstoj in razvoj vodnih, obvodnih in močvirskih habitatov, še posebno habitate za ogroženo štiriperesno marzilko (*Marsilea quadrifolia*). Z obnovo vodnih objektov (vtočnih in iztočnih objektov, nasipov) bi ponovno vzpostavili njihovo funkcijo. Z ukrepi za izkoreninjenje in ukrepi za preprečevanje se bo omejevalo in nadziralo tujerodne vrste, ki izpodrivajo avtohtone (ogrožene) vrste.

Tabela 1: Predvideni ukrepi na območju Krajinskega parka Rački ribniki – akumulacija Požeg (s komentarji)

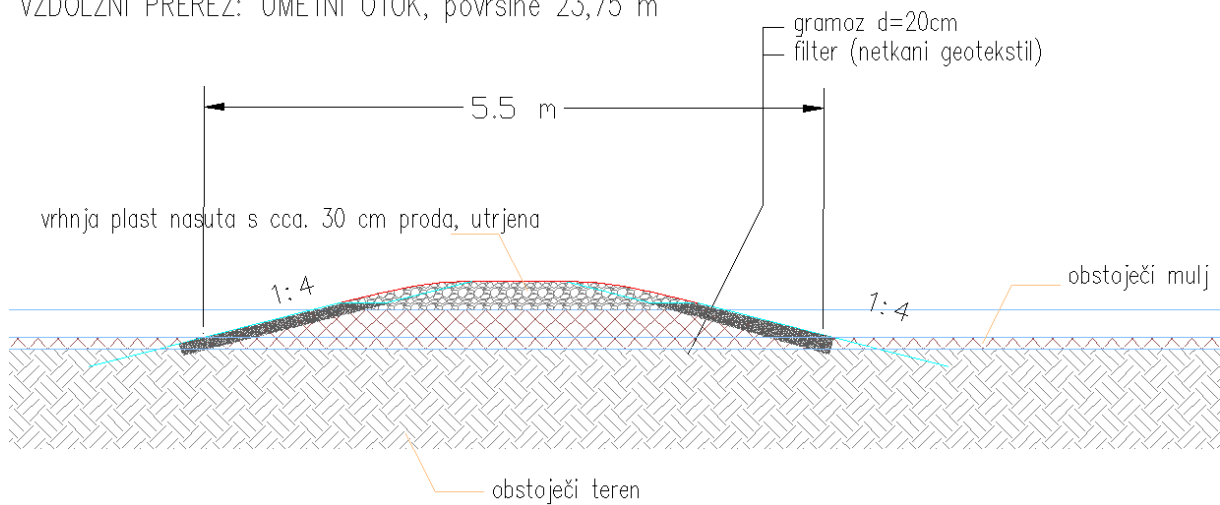
Ime ribnika		Tehnična rešitev	Zavarovane vrste, ki jim ureditev najbolj koristi in jih želimo spodbuditi
Rački ribniki	Veliki ribnik	<ul style="list-style-type: none"> - Več otokov (mulj, piloti, prod), skupne velikosti 400 m² (za našete vrste ne rabimo otoka, otok rabimo za gnezditve čiger) - Utrditev brežin - Čiščenje mulja, ozelenitev 	<ul style="list-style-type: none"> - Kostanjevka (<i>Aythya nyroca</i>) - Dristavični spreletavec (<i>Leucorhina pectoralis</i>) - Rakar (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>) - Čapljica <i>Ixobrychus minutus</i> - Kostanjevka (<i>Aythya nyroca</i>)
	Mali ribnik	V bistvu ni potrebno narediti nič, razen vodo spustiti na nekaj cm, da dobimo več vegetacije	<ul style="list-style-type: none"> - Kostanjevka
	Gajč	Ev. utrditev brežin in čiščenje mulja, ozelenitev	<ul style="list-style-type: none"> - Štiriperesna marsilka (<i>Marsilea quadrifolia</i>)

Turnovi ribniki	Turntajt	<ul style="list-style-type: none"> - Sanacija brežine (35m), brežina utrdi s piloti, - Ureditev brežine v položni poloj(100m), utrditev s piloti (pod vodo), - Postavitev pomola (4x5m) in dostopa) <ul style="list-style-type: none"> - ozelenitev 	<ul style="list-style-type: none"> - Dristavični spreletavec (<i>Leucorhina pectoralis</i>) - Kranjska sita (<i>Eleocharis carniolica</i>) - Štiriperesna marsilka (<i>Marsilea quadrifolia</i>), - Kostanjevka (<i>Aythya nyroca</i>)
	Srednji	<ul style="list-style-type: none"> - Sanacija brežine, brežina utrdi s piloti, - Ureditev brežine v položni poloj(100m), utrditev s piloti (pod vodo) <ul style="list-style-type: none"> - ozelenitev 	<ul style="list-style-type: none"> - Dristavični spreletavec (<i>Leucorhina pectoralis</i>) - Kranjska sita (<i>Eleocharis carniolica</i>) - Štiriperesna marsilka (<i>Marsilea quadrifolia</i>), - Kostanjevka (<i>Aythya nyroca</i>) potencialno
	Špic	<ul style="list-style-type: none"> - Ureditev brežine v položni poloj(100m), utrditev s piloti (pod vodo) <ul style="list-style-type: none"> - ozelenitev 	<ul style="list-style-type: none"> - Dristavični spreletavec (<i>Leucorhina pectoralis</i>) - Ovratniški plavač (<i>Graphoderus bilineatus</i>) - Štiriperesna marsilka (<i>Marsilea quadrifolia</i>) - Štiriperesna marsilka (<i>Marsilea quadrifolia</i>), - Kostanjevka (<i>Aythya nyroca</i>) potencialno
Ribniki v Grajevniku	1	<ul style="list-style-type: none"> - Vtočni objekt ob cesti - Vtočni objekt (kašta) z nasipom (med ribnikoma) <ul style="list-style-type: none"> - Brv - čiščenje mulja - Ozelenitev, ureditev brežin 	<ul style="list-style-type: none"> - Dristavični spreletavec (<i>Leucorhina pectoralis</i>) - Ovratniški plavač (<i>Graphoderus bilineatus</i>) - Štiriperesna marsilka (<i>Marsilea quadrifolia</i>)
	2	<ul style="list-style-type: none"> - Sanacija nasipa (utrditev s piloti) <ul style="list-style-type: none"> - Iztočni objekt (kašta) - Odstranitev vrhnje plasti vegetacije in drevja iz ribnika ob cesti (dolžina 300m) 	<ul style="list-style-type: none"> - Dristavični spreletavec (<i>Leucorhina pectoralis</i>) - Ovratniški plavač (<i>Graphoderus bilineatus</i>) - Štiriperesna marsilka (<i>Marsilea quadrifolia</i>),

Opis tehničnih rešitev

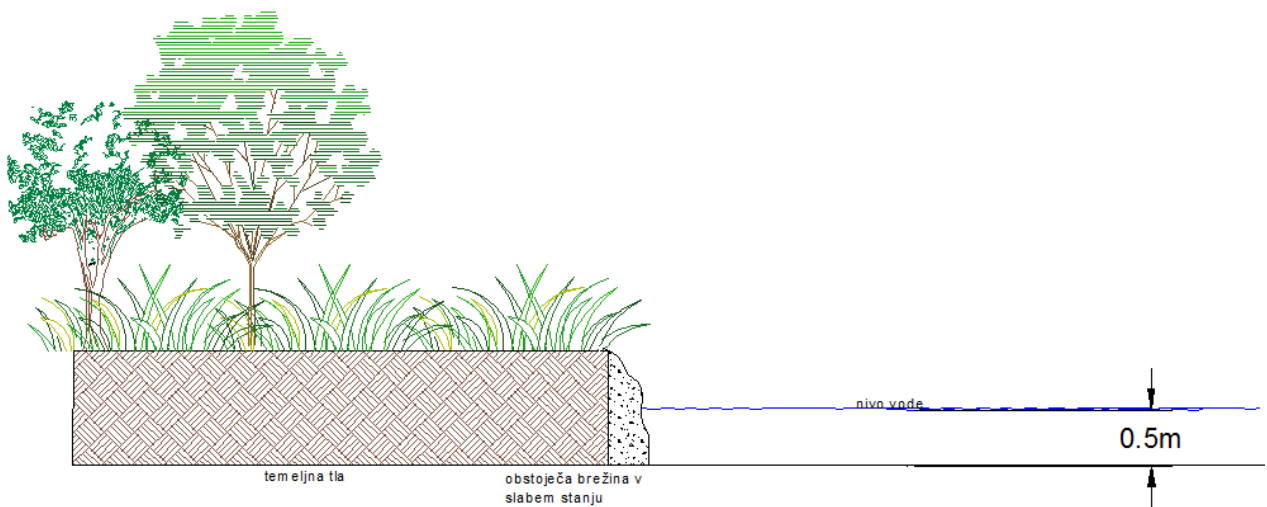
V Velikem ribniku je predvidena **izgradnja več manjših umetnih otokov**. Površina vsakega otoka bo približno 24 m², skupne površine cca. 400 380 m². Otoki bodo zgrajeni v večini iz mulja iz samega ribnika. Za povečanje stabilnosti otoka oziroma preprečitve drsin se lahko peta ali vznožje utrdi s piloti in prodom. Otok bo izveden s položnimi brežinami (1:4). Otok bo prvenstveno namenjen galebom *Larus sp.* in navadnim čigram *Sterna hirundo*.

VZDOLŽNI PREREZ: UMETNI OTOK, površine 23,75 m²

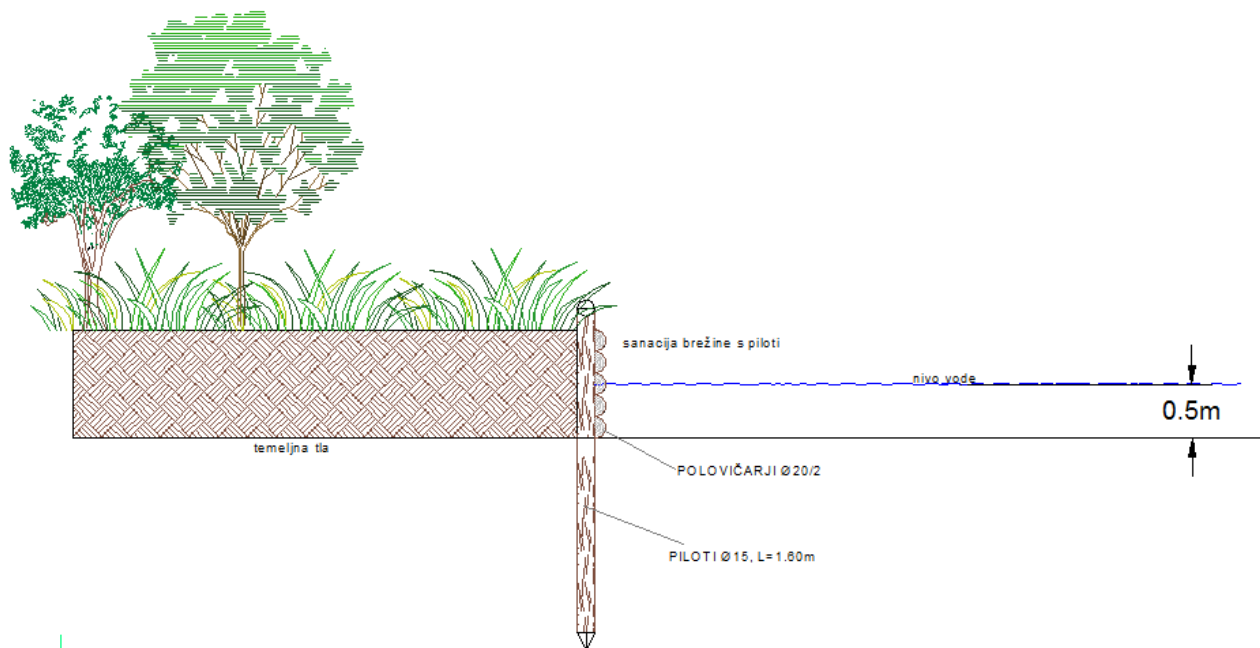

Slika 1: Shematski prikaz umetnega otoka v Velikem ribniku

V Turnovem ribniku Turntajt se predvideva sanacija brežine, v dolžini približno 35 m. Sanacija bi se izvedla z utrjevanjem s piloti $\Phi 15$ cm, dolžine približno 1,8 metra in polovičarji $\Phi 20$ cm, dolžine 1,8 metra. S tem se bo zagotavljala stabilnost in varnost vseh obiskovalcev KS Rački ribniki – akumulacija Požeg.

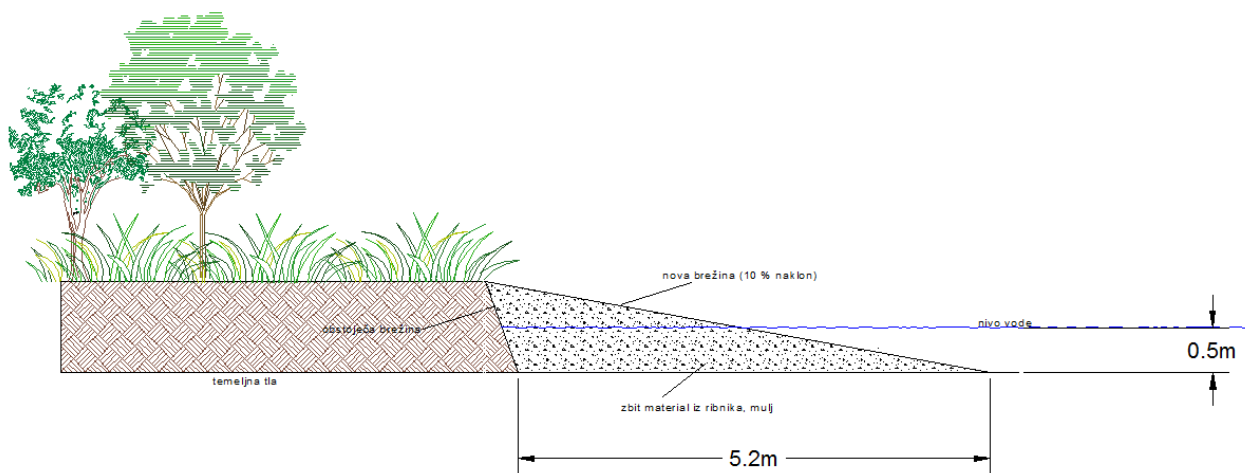

Slika 2: Obstoječa brežina

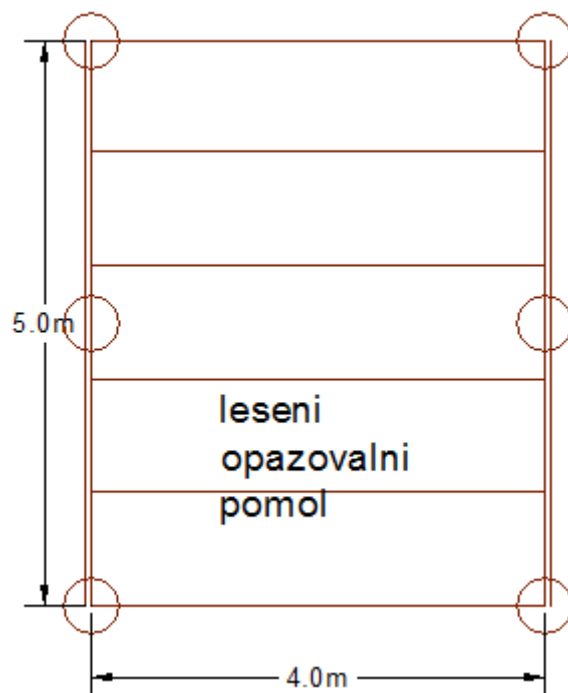
Slika 3: Sanacija brežine s piloti

En del brežine, cca. 100m se bo uredilo brežino v položni poloj za izboljšanje življenjskega prostora. Poloj se bo izvedel z uporabo razpoložljivega materiala (mulj iz ribnika). Položna brežina bo izvedena v 10 % naklonu, kar pomeni da je potrebno cca. 260 m³ izkopanega mulja iz ribnika.

Slika 4: Ureditev brežine v položni poloj za izboljšanje življenjskega prostora

Poleg tega pa bi se izvedel pomol za opazovanje, velikosti 4x5m, ki bi omogočal predvsem opazovanje *Marsilea Quadrifolia*. V Turnovem ribniku Turnajt je cilj Izboljšanje habitata (omogočanje pogojev za stabilno prisotnost in ohranjanje) za *Marsilea Quadrifolia* in *Eleocharis carniolica*.

Slika 5: Leseni pomol za opazovanje v Turnovem ribniku Turntajt

V srednjem Turnovem ribniku se bo izvedla sanacija brežine v dolžini 35 m. Sanacija bi se izvedla z utrjevanjem s piloti $\Phi 15$ cm, dolžine približno 1,8 metra in polovičarji $\Phi 20$ cm, dolžine 1,8 metra. S tem se bo zagotavljala stabilnost in varnost vseh obiskovalcev KS Rački ribniki – akumulacija Požeg.

En del brežine, cca. 100m se bo brežino uredilo v položni poloj (naklon približno 10%). Obstoječa brežina je namreč visoka do 1 m (0,5 m nad vodo) in z ostrim naklonom, tako da je neprimerna za rastlinske in živalske vrste, ki so oziroma bodo naseljene v KP Rački ribniki – akumulacija Požeg. Cilj je izboljšati habitat omenjene vrste. Poloj se bo izvedel z materialom iz ribnika, količina potrebnega mulja je ocenjena na 260 m³.

V Špici (Turnovi ribniki) se bo izvedla ureditev brežine v položni poloj, dolžine cca. 100 m in naklonom 10 %. Poloj se bo izvedel z muljem iz ribnika in pod vodo utrdil s piloti. Obstoječa brežina je namreč visoka do 1 m in z ostrim naklonom. Z ukrepi bomo ustvarili habitat za ponovno naselitev *Graphoderus* in *Leucorrhinia pectoralis*.

V prvem ribniku v Grajevniku je potrebna sanacija vtočnega objekta ob cesti, z namenom izboljšanja dotoka sveže vode. Prav tako je pa potrebna sanacija iztočnega objekta z nasipom med obema ribnikoma, ker zaradi poškodovanih nasipov voda odteka in onemogoča habitat za *Marsilea in Graphoderus, et al. - ex. Nufis*. S tem ukrepom, bi izboljšali kakovost vode v prvem ribniku, kar bi omogočalo ohranjanje ugodnega stanja vodnih in močvirskih habitatov. Iztočni objekt se sanira s kašto.

V drugem ribniku v Grajevniku je potrebna sanacija nasipa, katerega se utrdi s piloti ter tako zagotovi njegovo stabilnost. Eden od ukrepov bi bila tudi sanacija Iztočnega objekta, ki se ga sanira s kašto. Da bi dosegli ustrezne habitatne pogoje v ribniku, se del vrhnje plasti vegetacije in drevja iz ribnika ob cesti v dolžini 300 m odstrani z uporabo bagra, pod nadzorom botanika.

Namen tehničnih rešitev na območju Krajinskega parka Rački ribniki - Požeg je ohranjanje in vzpostavljanje habitatov, da bi dosegli ugodno stanje vrst in njihovo večjo intenziteto.

Več o pestrosti živalstva in rastlinska v KP Rački ribniki – Požeg (utemeljitev projekta)

V Velikem ribniku množično uspeva ščitolistna močvirka (*Nymphoides peltata*). Mali ribnik, kjer je bila med drugimi najdena tudi redka mala povodnica (*Najas minor*), vsako leto prekrijejo rozete vodnega oreška (*Trapa natans*). Pogoste so še mala vodna leča (*Lemna minor*) ter prizadeti vrsti potopljena trožilnata vodna leča (*Lemna trisulca*) in navadna žabja leča (*Spirodela polyrhiza*). Na dnu izpraznjenih ribnikov se hitro razvijejo značilne pionirske združbe muljastih polojev, z nekaterimi zanimivimi in ogroženimi vrstami, kot so npr. zlatorumena kislica (*Rumex maritimus*), troprašna jelovka (*Elatine triandra*), močvirska ludvigija (*Ludwigia palustris*), polegla lindernija (*Lindernia procumbens*) in zelo redka dvomljljiva lindernija (*Lindernia dubia*). V tej družbi uspeva tudi Michelijeva ostrica (*Cyperus michelianus*) ter kranjska sita (*Eleocharis carniolica*).

Intenzivno gospodarjenje z ribniki ter vnos rastlinojedih ribjih vrst močno ogroža vodno praproto štiriperesno marsilko (*Marsilea quadrifolia*), ki je evropsko ogrožena vodna praproto. Na obrežju Velikega ribnika med širokolistnim rogozom uspeva mehurjasti šaš (*Carex vesicaria*) in obmorska srpica (*Bolboschoenus maritimus*).

Zanimiva je favna nevretenčarjev, saj se kljub dokaj intenzivnemu ribogojstvu v trstičjih in zakoreninjeni vodni vegetaciji ohranjajo habitati vodnih žuželk. Pojavljata se dve vrsti vodnih hroščev, veliki kozak (*Dytiscus dimidiatus*) in škofova kapa (*Cybister lateralmarginalis*), prav tako ovratniški plavač (*Graphoderus bilineatus*).

Bogata je favna kačjih pastirjev. Ob ribnikih je bilo opaženih preko 35 vrst kačjih pastirjev, med katerimi je zanimivo pojavljanje nekaterih močno ogroženih vrst, npr. stasitega kamenjaka (*Sympetrum depressiusculum*) in evropsko ogroženega dristavičnega spreletavca (*Leucorrhinia pectoralis*) ter drugih ogroženih vrst kot sta rjava deva (*Aeshna grandis*) in zgodnji trstičar (*Brachytron pratense*).

Ribniki so pomemben habitat dvoživk, med katerimi je zanimivo pojavljanje hribskega urha (*Bombina variegata*). Od rjavih žab v poplavljeni lesni obrežni vegetaciji in trstičju najdejo življenjski prostor plavčki (*Rana arvalis*). Pogoste so zelene rege (*Hyla arborea*), navadne krastače (*Bufo bufo*) in zelene žabe (*Pelophylax kl. Esculentus*).

Rački ribniki in akumulacija Požeg so zelo zanimivi z ornitološkega vidika. Najpogostejše gnezdilke so mlakarica (*Anas platyrhynchos*), mali ponirek (*Tachybaptus ruficollis*), čopasti ponirek (*Podiceps cristatus*), čopasta črnica (*Aythya fuligula*), zelenonoga tukalica (*Gallinula chloropus*), črna liska (*Fulica atra*), močvirska trstnica (*Acrocephalus palustris*), čapljica (*Ixobrychus minutus*), rakar (*Acrocephalus arundinaceus*). Občasno gnezdijo tukaj tudi sivka (*Aythya ferina*), kostanjevka (*Aythya nyroca*), mala tukalica (*Porzana parva*), rakar in bičja trstnica (*Acrocephalus schoenobaenus*).

Na območju se zadržuje tudi bela štokrlja (*Ciconia ciconia*), ki gnezdi v okoliških vaseh, v gozdu pa vsaj občasno redka črna štokrlja (*Ciconia nigra*). V obdobju jesenske in spomladanske selitve se tukaj ustavljajo množice vodnih ptic, race, čaplje, kormorani, galebi in martinci, od ujed pa ribji orel (*Pandion haliaetus*) in rjavi lunj (*Circus aeruginosus*). Vsega skupaj je bilo na območju krajinskega parka opaženih več kot 220 vrst ptic.

Okoljska problematika območja

Krčenja gozdov, uničevanja mrtvic, gozdnih ribnikov in močvirij in velikega vpliva ribolovnih dejavnosti na nižinskih vodnih teles zaradi vnašanja rib in uničevanja vodnih ekosistemov (intenzifikacija kmetijstva in s tem onesnaževanje vodnih površin, sekanje obrežne in vodne vegetacije, vnos tujerodnih vrst) ogroža vodne habitate in to vpliva tudi na zmanjševanje biodiverzitete.

Zaradi ribogojstva, ki je v preteklosti potekalo brez načrtov in nadzora, je prihajalo do uničevanja habitatov ter tudi direktno rastlinskih in živalskih vrst (vnos rastlinojedih vrst rib uničujejo npr. marzilko, velika gostota rib pa negativno vpliva na vodne nevretenčarje (npr. vodni hrošči, kačji pastirji) ter dvoživke.

Uničeni so bili obrečni gozdni sestoji, ki so vse bolj ogroženi zaradi krčenja gozdov, uničevanja mrtvic, gozdnih ribnikov in močvirij, ob tem se zgublja povezanost kompleksa vodnih teles, kar je ključnega pomena za slabo mobilne vrste, med katere spada tudi ovratniški plavač. Zaradi redkosti in slabe mobilnosti in s tem velike ogroženosti vrste je potrebno za ohranjanje populacije nujno vzpostaviti ustrezen varstveni režim na območjih, kjer se vrsta pojavlja. Poleg tega pa je ključno tudi ohranjanje biotske pestrosti, ki se siromaši zaradi vnašanja rib in intenzifikacije kmetijstva in ima pogosto za posledico omejevanje gospodarske in drugih dejavnosti v prostoru. Ti ukrepi so za ohranjanje biotske pestrosti sicer nujni, a so zaradi nepoznavanja delovanja ekosistemov postavljeni zelo konzervativno (načelo previdnosti).

Gradivo pripravila:

Alenka Mubi Zalaznik
LIMNOS d.o.o